

Maš tednik

kulturno - politično glasilo

Koroški

svetovnih in domačih dogodkov

10. leto - številka 4

V Celovcu, dne 23. januarja 1958

Cena 1.50 šilinga

Naši predlogi

Stališče koroških Slovencev k členu 7 državne pogodbe

Delegacija obeh slovenskih osrednjih organizacij, Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij, je v smislu razgovora pred parlamentarnim pododborom dne 13. decembra 1957, izročila predsedniku avstrijskega parlamenta dr. Feliks-u Hurd-es-u pismene predloge. V prepisu je bila vloga izročena tudi koroškemu deželnemu glavarju g. Ferdinandu Wedenigu.

V ponovnem predlogu je jasno povedano, da je dvojezično ozemlje določeno že v državni pogodbi, ki določeno govori o slovenskem oziroma jezikovno mešanem ozemlju. Jasno je povedano, da je to ozemlje v svojem bistvu določeno že v odredbi o dvojezičnih šolah iz leta 1945, ki naj v glavnem ostanejo ohranjene. Ker pa dejansko jezikovne prilike niso povsod enake, je stavljen predlog, da se v nekaterih določenih šolskih okolišjih uvede namesto dvojezične šole nemška šola z obveznim poukom slovenščine. V predlogu je podrobno opisan tudi delokrog posebnega oddelka šolske nadzorne oblasti, kateri pripade nadzorstvo nad dvojezičnimi šolami in nad šolami z obveznim poukom slovenščine.

Za vse to ozemlje pa je slovenščina dodatno k nemščini upravni in sodni jezik in prav zaradi tega morajo imeti vsi otroci priložnost, da se že v šoli naučijo obeh deželnih jezikov, ker le tako jim bo dana možnost službovanja v javnih uradih v tem določenem ozemlju.

Dodani so bili konkretni predlogi k zakonskemu osnutku zvezne vlade glede sodišč. Posebno poglavje je posvečeno takozvanemu vprašanju „Vindišarjev“, ki dejansko jezikovno ne obstoja, pač pa igra ali poskuša igrati na politični ravni gotovo vlogo.

Iz razumljivih vzrokov smo se pri izdelavi naših predlogov v prvi vrsti posluževali nemškega dokazilnega materiala iz časa, ko so se vršila pogajanja za avstrijsko državno pogodbo. Ponovno je v tistem času zunanji minister Gruber hvalil pred zastopniki veselih vzornost dvojezične šole. Ponovno je bilo povedano, da je dvojezična šola najmočnejši branik južne deželne meje.

Preko dejstva, da se je koroški deželni zbor dne 28. januarja 1947 na slavnostni seji pečal z dvojezično šolo in pravicami, ki jih zakoni dajejo koroškim Slovincem, ni mogoče iti. Koroški uradni list „Kärntner Landeszeitung“ z dne 18. decembra 1953 jasno govori o obveznosti vlade do slovenske manjšine in naglašja, da vprašanja „Vindišarjev“ dejansko ni. Jasno je povedal tudi koroški deželni glavar na občem zboru socialistične stranke v Salzburgu, ko je dejal: „Če Avstrija zahteva pravice za svojo manjšino v Italiji in od Italije tirja izpolnjevanje v mednarodni pogodbi prevzetih dolžnosti, potem je tudi Avstrija dolžna, da nasproti koroškim Slovincem izpolni prevzete obveznosti.“

V svoji vlogi smo dodali, da je pač razvoj vsake manjšine neka svojstvenost, ki mora biti vpošteštevana tudi pri reševanju celotnega problema. Prav zaradi tega ni mogoče reševati tega vprašanja brez tesnega sodelovanja prizadete manjšine in njenih zastopnikov. Ta nujnost se je prav jasno pokazala tudi ob razgovoru pred parlamentarnim odborom dne 13. decembra 1957.

Če bi se torej večinski narod s kakšnim koli glasovanjem poskušal otrestiti prevzetih obveznosti, bi to bila kršitev vsega smisla manjšinske zaščite, bila bi kršitev smisla državne pogodbe in s tem kršitev državne ustave.

Ker pa je država sklenila državno pogodbo, je tudi dolžnost in obveznost državne-zvezne vlade, da vsebino državne pogodbe po besedi in duhu uresniči in sicer tako glede zakonodaje kakor tudi glede izvedbe.

Debel sneg je zavrl promet na Koroškem

V noči od ponedeljka na torek je na Koroškem nenadoma zapadel debel sneg, ki je posebno v južnem delu dežele na več krajih zavrl promet na cestah in železnicah. Sneg je podrl številna drevesa in potrgal na mnogih mestih električne in telefonske žice. V Beljaku so morali poslati četo vojakov, da so skidali sneg z železniških kretnic. Kljub temu, da so motorni plugi neprenehoma orali ceste, je naglo naletavajoči sneg zametel večje število cest v bolj oddaljenih krajih. Nekatera naselja v Karavankah so bila za nekaj časa odrezana od sveta in poštini avtobusi so obtičali v snegu. Radijska oddajna postaja na Piramidnem vrhu je radi snežnih motenj morala prenehati z delovanjem. Tudi v severnem delu dežele, posebno v Turah je sneg zametel ceste in ustavil promet. V planinah obstoje nevarnosti plazov. Vlaki na vseh koroških progah so imeli velike zamude minuli torek in sredo. Zato so mnogi uslužbenci, ki stanujejo izven deželnega glavnega mesta, pa delajo v celovških uradih, prišli pre-

poznou v službo. Isto se je zgodilo šolarjem, ki se vozijo. Tudi v Celovcu je sneg oviral promet in povzročil zamude v avtobusnem voznem redu. Mestne ulice stažno orjejo številni snežni plugi, ki so ob obeh straneh cest že nakopili visoke bele nasipe. Veliko veselje pa je zato sicer nekoliko pozno, pa zato toliko obilnejše zapadli sneg prinesel otrokom, ki delajo pridno snežne može in se kepajo, pa tudi smučarjem, ki že podjetno mažejo svoje „dičce“. Zato pa avtomobilisti, ki jim držanje po gladkih cestah ni nič všeč, s skrbjo pregledujejo gume svojih vozil in nanje nameščajo verige.

Volilcem!

Volilni imeniki za občinske volitve so že na vpogled v občinskih pisarnah. Prepričajte so, ali ste vpisani in ako niste, zahtevajte t a k o j vpis z reklamacijo!

Evropsko orožje

Minuli teden so se sestali vojni ministri Zapadne Nemčije, Italije in Francije v Bonnu. Po kratkem posvetovanju so gospodje Franz Joseph Strauss (Zap. Nemčija), Jacques Chaban-Delmas (Francija) ter Emilio Taviani (Italija) sklenili, da bodo izvedli obširno standardizacijo (poenotenje) oborožitve njihovih armad ter se dogovorili o sodelovanju na področju vojaških znanosti. Tako je bila med drugim dogovorjena uvedba „evropskega“ lovskega reakcijskega

letala ter tanka, ki ga bodo uporabljale vse vojske. Poenoteno bo strelivo za ročno orožje, prav tako tudi tehnične mere vojaških vozil, kar bo zelo poenostavilo vprakanje nadomestnih delov. Razgovori o standardizaciji so bili v toliko olajšani, ker so že sedaj vojaške sile omenjenih sil uporabljale mnogovrstno enotno orožje; večji del njih oborožitve izvira namreč od enega dobavitelja — Združenih držav. Dobiče so ga pa večji del zastoj.

„Slovenija“ povzročila mednarodni spor

Francoske vojne ladje so ob severnoafriški obali, nekaj deset milj pred maroškim pristaniščem Casablanca, ustavile jugoslovansko tovorno ladjo „Slovenija“, ki je pred dnevi izplula iz Reke ter je po predvidenem vmesnem pristanku v Casablanci nameravala nadaljevati plovbo v New York. Francoski mornarji so ladjo preiskali in našli v njenih skladiščih 150 ton raznovrstnega orožja in streliva, od strelnega orožja, ročnih granat pa do specialnih raket za uničevanje minskih polj in ovir bodeče žice. Orožje bi naj bilo izkrcano v Casablanci. Z utemeljitvijo, da je orožje namenjeno alžirskim upornikom, so Francozi ta zares eksplozivni tovor zaplenili in dali na ladj „Sloveniji“, da odpluje v bližnje pristanišče Oran, ki je v francoskih rokah. Tam so orožje iztovorili in „Slovenija“, olajšana za 150 ton, je mogla nadaljevati pot proti New Yorku.

V Rabatu, prestolnici Maroka, je pred-

stavnik alžirskega uporniškega gibanja dal odtodnemu tisku izjavo, da vodstvo upornikov za to pošiljko „nič ne ve“.

Beograjska vlada je vložila energičen protest v Parizu. Stoji na stališču, da je dejanje francoske vojne mornarice proti mednarodnemu pravu, kajti francoske vojne ladje nimajo pravice v mirnem času ustavljati tujih trgovskih ladij na odprtem morju.

Francoski zunanji minister Pienau je protest zavrnil in izjavil, da ima francoska vlada točne podatke, po katerih je sporno orožje pred nekaj meseci kupil v Pragi nek znani arabski prekupevalec z orožjem ter ga nato odposlal po železnici v Reko, kjer so ga nato vkrcali na „Slovenijo“.

Po odgovoru francoskega zunanjega ministra je predstavnik jugoslovanske vlade izjavil, da se Beograd s tem francoskim odgovorom ne bo zadovoljil ter da bo zadeva imela še „težke posledice“.

Tekma za življenje s kačjim strupom

Poklicnega kačjega krotilca Helmuta Paceja je minuli ponedeljek v Innsbrucku pri odvzemanju strupa picila kača kobra. Pik je smrtonosen, ako prizadetemu ne vbrizgajo takoj poseben serum. Paceja so nemudoma prepeljali v innsbruško bolnico. Tam pa so imeli premalo seruma proti kačjemu piku na razpolago, zato so preko radia pozvali bližnje bolnice, da pošljejo po najkraj-

ši poti potrebni serum v Innsbruck. Kmalu pa se je telefonsko javil dunajski živalski vrt iz Schönbrunn in sporočil, da je pravkar stekleničico z rešilnim serumom s posebnim policijskim vozom poslal na letališče v Schwechatu. Opoldne se je dvignilo športno letalo in izginilo v smeri proti Innsbrucku. V normalnih razmerah traja polet iz Dunaja v Innsbruck dve uri, toda

Ruß-Faßch
Entreibungstabletten

ODSTRANILJO SAJE IZ PEČI,
STEDILNIKOV IN ROROV

EWALD MÜNCH

LES - PREMOS

KLAGENFURT, Benediktinerplatz 8
FILLIALE: Siebenhügelstrasse 15

O B J A V A

Kakor smo poročali je delegacija slovenskih osrednjih organizacij dne 13. decembra 1957 pri parlamentarnem pododboru za šolstvo in sodstvo zastopala stališče Slovencev na Koroškem. Takrat je bilo tudi domnjeno, da bosta obe slovenski osrednji organizaciji izročili predsedniku avstrijskega državnega zbora dr. Feliks-u Hurd-es-u pismene predloge k vladnim osnutkom o šolstvu in sodstvu na Koroškem v zvezi s členom 7 državne pogodbe.

Delegacija slovenskih osrednjih organizacij, to je Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij, je dne 21. januarja 1958 pismene predloge na pristojnem mestu izročila.

- K R A T K E V E S T I -

ATOMSKO EKSPLOZIJO V VIŠINI 80.000 METROV nad zemljo, nameravajo izvesti ameriške vojaške oblasti to poletje. Namen tega poskusa je dognati, kako se razširjajo radioaktivna žarčenja, ki nastanejo pri atomski eksploziji v brezračnem prostoru, kajti v omenjeni višini praktično ni več zraka.

BABICA JE BILA IZVOLJENA ZA PLESNO KRALJICO na pustni veselici v Köflachu na Štajerskem. To odlikovanje si je 90-letna Elizabeta Blejsik pridobila s tem, da se je živo zavrtela po zvokih valčka s prav toliko starim Simonom Hudakom, noseč na glavi poln vrč vina. Na prireditvi, ki je bila dostopna „samo za zrejšo mladino“, so bili povabljeni „mladeniči in mladenke“, ki so v svojem dosedanjem življenju videli vsaj 70 pomlad. Pa to še ni najbolj čudno v tem predpustnem času.

DVOJČKE JE RODILA 83-LETNA Brigida Garcia-Suarez v vasi Corecilla na Španskem. Srečni očka ima pa kar 92 let.

TRIJE NEMSKO GOVOREČI RAZBOJNIKI so napadli uslužbenca nekega menjalnega urada za tuje valute v Bruslju (Belgija) ter ga „olajšali“ za 150.000 šil.

RAKETE JE IZGUBILO med poletom neko kanadsko reakcijsko letalo v okoličini mesta Pirmasens v Zapadni Nemčiji. Pilot je izgubo raket z veliko eksplozivno silo opazil šele pri pristanku. Policija je pozvala prebivalstvo, da se nevarnih raket ne dotika, ako naleti nanje, ampak naj najdba takoj prijavi pri policijski ali orožniški postaji.

snežni vihar je letalo zadržal na poti. Povrh je zaradi snega bilo dvomljivo, ali bo letalo sploh moglo pristati.

Med tem pa se je pacientovo stanje poslabšalo in z Dunaja so poslali novo stekleničico zdravila, topot s helikopterjem (Hubschrauber). Ta je mnogo počasnejši, vendar lahko pristane kljub visokemu snegu. Res je helikopter okrog 4 popoldne pristal v Solnogradu, kajti vreme v innsbruškem okrožju je bilo preveč slabo. Iz Salzburga so potem dragoceno stekleničico s policijskim avtomobilom prepeljali v Innsbruck.

Med tem pa je letalo že srečno pristalo v Innsbrucku in so serum naglo odpeljali z letališča v bolnico. Zdravniki so ga vbrizgali bolniku, ki je že bil močno zatečen. Kmalu mu je odleglo. Nato je prispela še druga stekleničica iz Salzburga, ki jo bodo zdravniki tudi rabili. Kačji krotilec Pace je sedaj že izven življenjske nevarnosti.

Krščanska kulturna
zveza vabi na

KULTURNI DAN
V DOBRILI VESI

V NARODNEM DOMU
dne 2. februarja 1958 ob 1/3. pop.

Na sporedu je petje in prizori
sednjih prosvetnih društev, govorila
bosta ravnatelj dr. Tischler
in zbornični svet. župan Kumer.
Podjuncani, pridite vsi! Vstop prost!

Politični teden

Po svetu . . .

Bulganin bere nove odgovore

Po odgovoru ameriškega predsednika Eisenhowerja sovjetskemu ministrskemu predsedniku Bulganinu na njegova pisma, ki jih je poslal atlantskim zaveznikom, so v minulem tednu sledili odgovori. Prvi je vzel pero v roke angleški ministrski predsednik *Mc Millan*, ki je v svojem odgovoru na Bulganinove predloge o „vrhunski konferenci“ pokazal mnogo večjo voljnost za razgovore kot njegov veliki bratranec onstran Atlantskega oceana. Eisenhower je namreč odklonil sestanek odgovornih šefov vlad in pristal kvečjemu na pripravljani sestanek zunanjih ministrov, ki bi naj šele ugotovili, ali ima sploh pomen za vrhovne predstavnike priti kje skupaj za zeleno mizo, to se pravi ali velesile ne ločijo tako globoka nasprotja, da bi bilo sleherno sestajanje brez pomena. *Mc Millan* pa z mnogo manjšo odločnostjo zahteva predhodni sestanek zunanjih ministrov. Tudi načrt poljskega zunanjega ministra *Rapackega*, ki je predlagal ustanovitev neke nevtralne cone v Evropi, obsegajoče Vzhodno in Zapadno Nemčijo, Čehoslovaško in Poljsko, v kateri ne bi smelo biti nobenih atomskih orožij, vrednoti angleška vlada pozitivno, kot možno podlago za nadaljnje razgovore. Pač pa je načrt *Rapackega* odločno odklonil zapadnonemški kancler *Adenauer*. Zapadnonemška vlada v svojem odgovoru Bulganinu tudi dopušča možnost pogajanj na najvišji ravni. Kar se pa tiče načrta *Rapackega*, pa je za *Adenauerjevo* odklonilno stališče bilo baje merodajno mnenje bonnskih vojaških strokovnjakov. Oni menijo, da zgolj omejitve na atomsko razorožitev v tej nevtralni coni ne daje Zapadni Nemčiji zadostne garancije za njeno varnost, ki jo sedaj zagotavljajo tam nahajajoče se ameriške (in deloma tudi angleške) čete.

Manj vojakov, a več orožja

Slednje so po številu mnogo manjše kot sovjetske čete v Vzhodni Nemčiji in na Poljskem, vendar vzdržujejo vojaško ravnotežje, ker so tehnično boljše opremljene. Amerika si je tudi pridržala pravico, da o oborožitvi svojih čet v Nemčiji odloča sama. V zadnjih letih je ameriška vlada povsod zmanjševala svoje vojaške kontigente v inozemstvu iz številnih razlogov. V prvi vrsti to mnogo stane, tuji vojaki, čeprav zavezniki, so vedno nepriljubljeni in končno se mladi Amerikanci v vojaški suknji na tujih tleh slabo počutijo. V zameno pa je svoje čete v inozemstvu opremljala z najmodernejšim orožjem z večjo udarno silo, tako da je vse ostalo pri starem. Sedaj menijo, da bi v primeru prepovedi atomskega orožja v Zapadni Nemčiji bile naenkrat ameriške čete proti sovjetskimi kopnim silam onstran „Železne zaves“ prešibke in da bi utegnili nastati celo nevarnost, da Amerika še te odpokliče, nakar bi lahko tudi Zapadna Nemčija postala bojišče, kot pred leti Koreja. Zato menijo v Bonnu, da je za Zapadno Nemčijo načrt *Rapackega* nesprejemljiv.

Francija je poslala Bulganinu zelo prijazen odgovor, ki izraža pripravljenost za vsaka pogajanja, obenem pa izraža mnenje, da bi vprav na temelju načrta *Rapackega* bilo moč priti do sporazuma glede združitve Nemčije! Tudi Italija je v svojem odgovoru izjavila pripravljenost za razgovore o vseh pozitivnih predlogih za ohranitev miru in ustavitve oboroževalne tekme.

Ton odgovorov evropskih vlad ni bil posebno dobrodošel ameriškem zunanjemu ministru *Dullesu*, ki se je brez uspeha zavzemal za odločnejše stališče proti Sovjetski zvezi. Toda zaenkrat sovjetski sputnik še kroži nad našimi glavami, dočim že dolgo napovedana ameriška umetna luna še vedno čepi na zemlji. V ameriških laboratorijih sicer mrzlično delajo, izvedli so nekaj uspešnih poskusov z različnimi raketami, toda zaenkrat lahko Sovjetska zveza v znamenju sputnika na nebu lagodno koleduje po svetu, enkrat z mirovnimi spevi, drugič z gromovitimi grožnjami. Ali samo do Svednice?

Mirovna iniciativa iz Beograda

Pa ni samo Sovjetska zveza šla med kolednike za svetovni mir. Iz Beograda je v zadnjih dneh izšla iniciativa, ki naj zbere na okop raznovrstne nevtralce, in sicer države, ki imajo ta stalež na temelju mednarodnih pogodb, kot Švica in Avstrija, pa tudi take, ki se same proglašajo za nevtral-

ne. Tako pripravlja beograjska diplomacija sestanek „nevtralcev“, ki bi naj združili poleg Jugoslavije, nekaterih arabskih držav tudi Indijo, Ceylon, Indonezijo, od evropskih držav pa Avstrijo in morda Švedsko pod skupnim dežnikom ne ve se še točno kakšne barve. Trenutno si jugoslovanska diplomacija, vsaj po glasovih avstrijskega in zapadnonemškega časopisja, prizadeva za naklonjenost Avstrije. Po istih vesteh je menda Jugoslavija obljubila celo „razumevanje“ za zahteve dunajske vlade po odškodnini za v Jugoslaviji v smislu državne pogodbe zaplenjeno avstrijsko premoženje. Ta spor se vleče že dobri dve leti in ga je avstrijsko časopisje (in nekateri z uradno politiko tesno povezani krogi (poslanec dr. Tončič) dosledno povezovalo z manjšinskim vprašanjem. Nepopustljivost na eni strani je naletela na nepopustljivost na drugi strani. Sedaj pa izgleda, da bodo vsaj nekatera vprašanja rešena v okviru širših nevtralističnih koncepcij. Katera in kako, se bo pa še pokazalo.

. . . in pri nas v Avstriji

Državni predsednik pred novinarji

Zvezni predsednik dr. Schärff je minuli teden povabil urednike dunajskih časopisov k sebi ter jim podal poročilo o svojem dosedanjem predsednikovanju. Časopisje je njegov nagovor označilo kot zelo pester, kajti dotaknil se je skoraj vseh važnejših političnih vprašanj. Ta korak dr. Schärffa je nekaj novega v avstrijskem političnem življenju. Državni predsednik je sicer vrhovni predstavnik države, vendar se z vodstvom politike peča izključno vlada. Predsednik pač samo reprezentira in podpisuje to, kar mu vlada predloži. Prav proti temu pojmovanju vloge predsednika se je obrnil dr. Schärff. Izjavil je, da ima predsednik po avstrijski ustavi tudi besedo v gotovih zadevah, in sicer mora skrbeti za interese celotnega ljudstva, kar politične stranke radi naravne omejenosti svojih pogledov in interesov ne morejo vršiti. Zahteval je predvsem več besede v zunanji politiki ter nakazal na možnost, da bi se tudi on kdaj podal v inozemstvo na državne obiske. Nadalje je obsodil proporcijo podeljevanje uradniških mest, pri čemer je gotovo pogodil nevoljo širokih plasti avstrijskega prebivalstva. Precej časa je predsednik porabil za to, da je branil in razlagal svoje dosedanje delo, posebno znameniti incident v tovarnah Gräf & Stift, kjer so se socialistični funkcionarji delavskih organizacij v svoji vnemi šli predaleč in prišli radi tega pred sodišče. Še preden so bili obsojeni, jih je državni predsednik pomilostil. Zadeva je zbudila svojčas mnogo prahu, ki se je končno vsedel na osebo državnega predsednika in zameglil vero v njegovo nadstrankarsko nepristranost. Časopisni odmevi na pred-

sednikovo konferenco so bili zelo spoštljivi, vendar so prizadevanja dr. Schärffa, da se da predsedniku države večji delokrog, naletela na splošno na velike dvome, posebno pri političnih strankah. Celotno socialistično časopisje se ni posebno ogrelo za dr. Schärffove poglede. Izgleda, da smo se v Avstriji že kar preveč navadili na državnega predsednika, ki vrši zgolj reprezentančne funkcije, s čemer pa seveda ni izključeno, da ne izvaja globokega vpliva na državne posle, posebno z notranjo močjo svoje osebnosti, kot je bil to primer pri dr. Rennerju.

Zakon o ljudskem glasovanju predložen parlamentu

Pravni odbor državnega sveta je predložil plenumu nespremenjeni osnutek vlade za izvršni zakon o ljudskem glasovanju. Avstrijska ustava namreč predvideva, da mora ljudstvo s splošnim in tajnim glasovanjem odločati o vseh sklepih državnega zbora, ako jih le-ta predloži ljudstvu v glasovanje. Nadalje je treba predložiti ljudstvu vse zadeve, o katerih to zahteva večina poslancev. Končno mora ljudstvo odločati o celotni spremembi ustave, pri delnih spremembah pa le takrat, kadar to zahteva tretjina poslancev. Ta ustavna določba doslej ni bila izvršena, kajti zanjo še ni bil izglasovan ustrezen izvršni zakon. To se bo sedaj v kratkem zgodilo in tako bo ena izmed „lukenj“ v ustavi izpolnjena. Velikega praktičnega pomena pa v danih razmerah ta zakon ne bo imel, kajti malo je verjetno, da bi spričo sedanje koalicijske demokracije, na podlagi inicative poslancev, ki so vezani na strankarsko disciplino, bil predložen kak zakon še ljudstvu v odobritev. Pri istem odboru pa leži še predlog zakona o ljudski iniciativi. Po tem osnutku bi gotovo število državljanov z volilno pravico imelo možnost, da zahteva za gotove zakone, ki jih je sklenil državni zbor, še ljudsko glasovanje. O tem osnutku pa se doslej obe stranki še nista mogli zediniti.

Pri nas na Koroškem

pa se vse stranke že pridno pripravljajo na volitve. Dvoboj se bo v glavnem odigral med obema sicer koalicijskima strankama, ki v koalicijski slogi vladata deželo. Vsaka že za ta „match“ pridno pripravlja svoje propagandne „kanone“. Socialisti nameravajo predvsem izkoriščati korupcijski škandal firme „Translines“ na Dunaju, v katerega je zapleten predsednik dunajske organizacije OeVP, poslanec Polcar. Ljudska stranka pa namerava predstaviti socialiste kot sovražnike malih občin, pri čemer se bo sklicevala na nedavno v koroškem deželnem zboru izglasovano združenje nekaterih malih občin. Pričakovati smemo seve tudi ploho medsebojnih očitkov o slabem gospodarstvu v deželi. Ker so skupaj gospodarili, bodo že oni vedeli, kdo je česa kriv.

Pa to že spada k vsakim volitvam. Želeti bi le bilo, da bi se boj vršil s svarnimi argumenti gospodarske vsebine, kajti ti so v resnici jedro občinskega življenja. Bili bi res

prijetno presenečeni, ako bi vsaj pri teh volitvah odpadla hujškaštvo proti Slovencem, ki je doslej bilo slavna oznaka vsake borbe za glasove in stočke. V tem bi se pokazalo, da evropski duh, o katerem vedo na Dunaju in v Celovcu toliko lepega povedati, ni zgolj prazna fraza.

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenski znanstveniki in umetniki v tujini

Na mednarodnem kongresu za psihiatrijo v Zürichu (Švica), je sodeloval tudi dr. Miroslav Hribar, specialist za živčne bolezni v Ljubljani. Na mednarodnem sestanku za kmetijski zemljepis v Nancyju (Francija) je pa profesor ljubljanske univerze dr. Svetozar Ilešič predaval o „problemih kmetijske strukture ter kmetijske pokrajine v severozahodni Jugoslaviji“ (s pravim imenom: v Sloveniji).

V Londonu je v gledališču Workshop režiser Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, France Jamnik, uprizoril igro italijanskega pisatelja Luigi Pirandella „Človek, zver in čednost“. Občinstvo in tisk sta uprizoritev slovenskega strokovnjaka zelo ugodno sprejela. Angleški tisk v umetniških zadevah ne podleže političnim krilaticam kot nekateri celovški listi, ki so nedavno uprizoritev Gounodove „Margarethe“ v režiji profesorja Umetnostne akademije v Ljubljani Cirila Debeveca sprejeli z nekaterimi pripombami, ki so v nasprotju s pojmi gostoljublja, čeprav so morali v isti sapi priznati, da je Debevec mojster v svoji stroki.

Kipar dobil nagrado v Argentini

Na razstavi umetniškega društva MEEBA v Buenos Airesu (Argentina), je bila v začetku januarja odprta velika razstava argentinskih umetnikov. Sodelovalo je 100 kiparjev in vsak je smel razstaviti eno samo delo. Med udeleženci je bil tudi Slovenec France Ahčin, ki je po vojni kot begunec študiral umetnost v Italiji ter se nato preselil v Argentino. Posebna komisija je ocenjevala dela in podelila našemu rojaku za njegovo delo „Materinstvo“ (kip v žgani glini) zelo častno II. nagrado.

Umetniško društvo v argentinskem mestu Mar del Plata pa je nato Ahčina povabilo, da v njegovih prostorih razstavi svoja dela. Umetnik se je vabilu odzval in razstavil v ondodni galeriji 28 svojih kipov.

V spominu Janezu Evangelistu Kreku

„Slovenska beseda“ je mesečna revija, ki že 9. leto izhaja v Argentini. Zadnjo številko letnika je posvetila Janezu Ev. Kreku, čigar 40. obletnico smrti smo obhajali lani v oktobru. Za to obširno številko so o velikem budniku slovenskega ljudstva, zadružniku, kmečkem prosvetitelju ter dalekovidnemu politiku napisali spominske članke nekateri najvidnejši slovenski kulturni delavci. Tako se je omenjena revija dostojno spomnila „moža, preprostega in dobrega kakor vsakdanji kruh, genija ne za luksuz, nego za potrebo“, kot je o njem zapel pesnik Oton Župancič.

Opera Richarda Strauša v Ljubljani

Minuli teden je bila v ljubljanskem opernem gledališču premiera opere znamenitega dunajskega skladatelja Richarda Straussa „Ariadna na Naksos“. To zelo samosvoje delo, ki stavi na orkester ter na pevce zelo težke zahteve, je ljubljanski ansambel zelo zadovoljivo podal in je premiera izvenela v očiten uspeh. Peli so Vanda Gerlovičeva, Zlata Gašperšičeva, Sonja Hočevarjeva, Miro Brajnik, Anton Prus, Janez Lipušček, Slavko Korošec itd. Orkester je dirigiral Bogo Lesković.

Lep duhovni šopek

V samostanu elizabetink v New Jersey v letih 1926-27 so imele redovnice duhovne vaje. Vse udeleženke je presenetila in vsem vtisnila v spomin svežina in globina nagovorov, ki jih je imel duhovnikovoditelj teh vaj. Ko pa je leta 1927 umrla ena izmed novink tega samostana, sestra Marija Terezija Damjanovič, je duhovnik povedal svojim poslušalkam, da lepi govori niso bili njegovi, ampak da jih je napisala prerano umrla sestra Terezija. V svoji veliki skromnosti pa je bila zapisane misli izročila duhovniku, ki jih je potem uporabil za duhovne vaje. Smrt s. Terezije pa ga je razvezala obljube molka in kasneje so govori izšli tudi v angleški knjigi z naslovom „Večja popolnost“. Knjiga je doživela velik uspeh. Prevedli so jo kmalu na razne jezike in letos je izšel italijanski prevod. Navajamo samo eno izmed njenih lepih misli: Ljubezen je sad ponižnosti. Brez ponižnosti ni ljubezni. Ošabnež ne ljubi Boga in ne bližnjega, ampak le samega sebe. Samoljubje hi ne ljubezen, ne čednost, ampak sebičnost v največji meri. Samo oni, ki je ponižen, je zmoten močnej, zveste, nadnaravne ljubezni, katere nas je učil Kristus z besedo in dejanjem.

Resne misli so pa navdihnjene s sončno veselostjo, ki jo more občutiti duša spravljena z Bogom. Zato pravi v uvodu v italijanskem prevodu katoliški pisatelj Igino Giordani: „Pozna se ji vedra žilica njegovega naroda“.

BRALI SMO:

Najprej izpolnitev člena 7 . . .

Mesečna revija „Die österreichische Nation“ prinaša v svoji januarski številki temeljito preiščljeno članek dr. Ericha Körnerja o južnotirolskem in koroškem vprašanju. V njem pisec ugotavlja, da se po krivdi prenapetih krogov vprašanje avstrijske manjšine v Italiji spreminja v „nemško vprašanje“ in da so nekatere manifestacije za Južno Tirolsko zbudile vtis „rajhovskih prireditelj“. Zavzema se za pravilno obravnavanje tega vprašanja, s katerim bi se morali po pišečvem mnenju baviti tudi Združeni narodi. Glede slovenske manjšine na Koroškem ter hrvatske narodnostne skupine na Gradiščanskem pa pravi naslednje:

„Polne podpore svetovne javnosti pa bomo deležni šele takrat, ko bomo mogli dokazati, da smo na širokogruden način izpolnili člen 7 državne pogodbe. Omenjeni člen določa popolno državljansko enakost te zaščite narodnostnega značaja slovenske in hrvaške ljudske skupine, posebno pa njihovo pravico do lastnega osnovnega obveznega in srednjega šolstva kakor tudi do pripustitve slovenščine in hrvaščine kot dodatnega uradnega jezika v jezikovno mešanih okrajih južne Koroške in Gradiščanske. Taktika naših nemško-nacionalističnih krogov, ki bi hoteli naše slovenske sodržavljane razdeliti na „nacionalne Slovence“ ter na takozvane „Vindišarje“ — naslednji bi naj bili neke vrste za asimilacijsko voljno umesno ljudstvo — ter iz 42.095 Korošcev, ki so se pri ljudskem štetju izjavili, da je

njihov občevelni jezik slovenski ali vsaj oba jezika, priti do le 7707 „nacionalnih Slovencev“ za katere bi se, samo po sebi umevno, kakšna posebna manjšinska zaščita v praksi izkazala za odvisno, je prav tako škodljiva za ugled Avstrije v demokratičnem svetu, kot je tudi v zadnjem času žal celo s strani OeVP podpirano stremljenje popolnoma spraviti s poti dvojezično šolstvo ter ga „v primeru potrebe“ nadomestiti s čisto slovenskimi šolami. Taka „potreba“ se namreč ne bo nikdar pojavila, kajti tudi mladi koroški Slovenec mora popolnoma obvladati nemščino, ki je državni jezik; zato bi čisto slovenske manjšinske šole imele pač zelo pičeli obisk. Morda ima izza leta 1945 na Koroškem veljavni dvojezični pouk na obveznih šolah mnoge pedagoške napake, vendar je treba ne le njegovo ohranitev in pospeševanje potrditi, ampak tudi šolanje uradnikov, poštarjev, železničarjev itd., ki bodo znali oba deželna jezika . . . Avstrija ima še prav posebno malo interesa na nadaljnjem ponemčenju slovenske narodnostne skupine, ki se je naselila v deželi še pred našimi bujuvarskimi predniki, kajti naše sodelovanje pri bodoči novi skupnosti podonavskih narodov, ki bi odgovarjala našemu zemljepisnemu in političnemu položaju ter naši zgodovini, bo končno odvisna od tega, kako bomo znali urediti naše današnje sožitje s slovanskimi skupinami, ki žive z nami.“

Skrivnost okrog Anastazije, najmlajše hčere Nikolaja II.

Spat za dediščina ruskih carjev

Pred civilnim senatom deželnega sodišča v Hamburgu se je znova začela pravda za dediščino zadnjega ruskega carja Nikolaja II., ki so ga dne 16. julija 1917 v Jekaterinburgu (danes Sverdlovsk v Sov. zvezi), obenem s carico in vsemi otroki umorili boljševiški revolucionarji. Sodisce je prvo razpravo odložilo in obenem strankama naročilo, da predložita nove dokaze. Stranki v tem sodnem sporu sta kneginja Barbara Mecklenburška, pranečakinja carja Nikolaja, ter neka 57 let stara ženska, ki trdi, da je velika kneginja Anastazija, najmlajša hčerka zadnjega carja in da je po čudnem naključju pri pokolu cesarske družine ušla smrti.

Ni prvič, ko prezgodaj ostarela ženska, katere ime je v državljskih registrih zapisano kot Ana Anderson, zahteva pred sodiščem zase pravico do cesarskega imena in carskega premoženja. Njena pot za pravico se je začela leta 1933 in od takrat ni doživljala drugega kot odloge, razprave in zavrnitve. Kdo je Ana Anderson? Ali je ona res Anastazija ali pa zgolj prebrisana sleparka? To so vprašanja, ki prav tako razburja fantazijo evropskega in ameriškega meščanstva, kot ne daje spati sorodnikom carske družine in nekaterim ruskim plemičem, ki so med revolucijo pobegnili na zapad.

Zagonetna mlada samomorilka

Ana Anderson, ki je vsa ta vprašanja sprožila, pa med tem živi v samotni, v zanamarijenj baraki begunskega taborišča Unterlehenhard in nemškem Črnem lesu (Schwarzwald). Na vrata svoje barake je nabila veliko črko „A“, kot znamenje svoje zahteve. Številnim obiskovalcem, ki prekinjajo njeno samoto in jo vznemirjajo z vedno istimi vprašanji, samo trudno zamahne z roko, kot da bi hotela odgnati nadležno mušico. Že preveč je morala pripovedovati svojo zgodbo, ki jo pa le malo ljudi verjame. Prvič je prišla v javnost leta 1920. Takrat se je z Bendlerjevega mostu v Berlinu vrgla v Landwehrkanal neka mlada, obupana ženska. Dva policijska stražnika sta v pravem času prišla in samomorilko rešila smrti. V bolnici je kmalu zopet prišla k sebi. Toda ko so jo zdravniki in strežniki vpraševali, kako se piše in zahtevali njen naslov, je tujka zakrknjeno molčala. Tudi na vsa druga vprašanja je molčala kot zid. Končno so jo kot brezupen slučaj poslali v bolnico za duševno bolne v Dalldorf. Tam je „neznanka iz Berlina“ živela dve leti v zamegljeni duševni odsotnosti. Toda čez nekaj časa sta pacientka v sosednji postelji ter ena izmed strežnic začeli trditi, da je neznanka podobna carjevi hčerki Anastaziji. Tako dolgo sta pregovarjali molčečo neznancko, da je končno spregovorila in priznala, da je v resnici Anastazija, mlajša hčerka zadnjega carja vseh Rusov, Nikolaja II.

Skrivnost poslednje potomke ruskih carjev je prodrla v časopise in začel se je križev pot Ane Anderson ali Anastazije. Ali je bila res ta 20 letna ženska z izbitimi zobmi, brazgotinami na sencih ter sledovi ran pod prsi isto bitje, kot ga poznamo iz fotografij carske družine? Te kažejo veliko kneginjo Anastazijo kot zamišljeno, doraščajočo deklico s kostanjevimi kodrastimi lasmi, v obleki iz belih čipk.

Mnogi res tega niso verjeli in smatrajo Anastazijo zgolj za sleparko z bujno fanta-

zijo ali pa celo nezavedno orodje v rokah kakega prevaranta s temnimi nameni. Nekateri menijo, da je njeno pravo ime Frančiška Šanckovski, Poljakinja, ki se ji je zmešalo.

Tudi ruski emigratski krogi so postali pozorni na to bolnico brez domovine. Po odpustu iz bolnice so jo povabili na svoja posestva v zapadni Evropi in v Ameriki. Prišla je v stik s preživelimi sorodniki cesarske družine. Pa tudi ti si niso mogli priti na jasno glede resničnosti njene zgodbe, zato so jo prepustili njeni usodi. Toda popolnoma prepričani v lažnivost njene pripovedi pa le niso bili, zato so se zanj po koncu druge svetovne vojne zopet zavzeli, ko se je znašla kot begunka ob Chiemskega jezera, izstradana in brez beliča v žepu. In znova so se njene čudne zgodbe polastili novinarji, filmski režiserji in gledališki igralci.

Kljub vsem dvomom pa ni moč tajiti velike podobnosti potez Ane Anderson z Anastazijo; presenetljivo je tudi njeno izredno natančno poznavanje razmer na carskem dvoru, posebno pa njeno znanje dvorskega cerimoniala. Izpraševali so jo na dolgo in široko vse podrobnosti, pa ni nikdar prišla v zadrego.

Grofica Tatjana Melnik-Botnikin, hči carjevega osebnega zdravnika, ki je svojega

gospodarja spremil v smrt, je vso mladost preživela na dvoru. Po sestanku z Ano Anderson trdno prepričana, da je to Anastazija. Istega mnenja je tudi ruski ritmojster Dasel, ki je leta 1916 kot ranjenec bil v oskrbi carjevih hčera v neki vojaški bolnici. Tam so namreč carične opravljale službo prostovoljnih bolniških strežnic v smislu tedanje patriotske mode.

Strašni nočni pokolj v Jekaterinburgu

Temna točka Anastazijine zgodbe je prav strašni pokol v Jekaterinburgu leta 1916, ko so v kleti neke hiše postrelili carsko družino. Ana Anderson pripoveduje:

„Kot čredo so nas segnali v temen prostor. Vem samo, da sem se tresla od strahu in se skrivala za ramo moje starejše sestre Olge. Slišala sem še strele, ki so usmrtili mojega očeta, mojega brata in Olgo. Nato sem padla v nezavest.“

Nalogo, da pokoplje mrliča, je dobil eden izmed vojakov Rdeče armade. Bil je to nek Poljak po imenu Čajkovski, ki je živel v Rusiji in je bil stopil v Rdečo armado. Ko je spravljal mrliča na voz, je opazil, da Anastazija ni mrtva, ampak samo ranjena. Na nepojasnen način mu je uspelo rešiti Anastazijo življenje ter z njo pobegniti v Romunijo. V Bukaresti jo je potem poročil in rodila se jima je sin. Kmalu nato pa je bil Čajkovski neke noči na cesti ustreljen. Za Anastazijo se je brigal njegov brat, ki jo spravil v Nemčijo, v Berlin. Tam pa je nekega dne izginil brez sledu in pustil Anastazijo na cesti. V obupu je ta potem skočila v vodo, toda policaji so jo rešili.

Po čudnem slučaju je prav isti čas prišla iz Sibirije v Zapadno Evropo vest, da je po umoru carske družine izginilo eno truplo in sicer vprav truplo Anastazije. Predsednik švedskega Rdečega križa grof Carl (Konec na 5. strani)

Ob molitveni osmini za zedinjenje

Č. g. Karel Kozina, slovenski katoliški duhovnik vzhodnega obreda iz Rima, ki se je lani poleti mudil na Koroškem, nam piše naslednje pismo:

Prav je, da se tudi mi nekoliko zamislimo v vprašanje sedanjega živlega zanimanja za cerkveno edinost, vprašanje, ki nosi zagotovilo uspeha v živahni dejavnosti katoličanov in še posebno v organizirani MOLITVENI OSMINI od 18. do 25. januarja.

Zanimivo je, da je prva pobuda za molitveno osmino prišla s strani anglikancev: začetnik je ameriški pastor Lewis Thomas Wattson (l. 1907), ki je s svojo redovno skupino že po enem letu našel pot v katoliško Cerkev.

Papeži so osmino potrdili, priporočili in obdarili z odpustki.

Molitvena osmina je danes deloma povsod uvedena. Ponekod je našla zelo goreče pobudnike, posebno v zadnjem času, ko vedno bolj prihaja na plan veliki pomen zedinjenja Rusov s Cerkvijo. Res, to vprašanje ne bi smelo biti za nikogar več drugotnega pomena.

Msr. Pavel Couturier (1881–1953) je v Franciji ustanovil zelo živahno katoliško središče za širjenje molitvene osmine. Duh tega središča je izražen v prošnji: „O Go-

spod, daj nam edinost src in ljubezni, da iz nje pride edinost duhov in veri in resnici!“

Zavedati se moramo, da je zedinjenje velika milost, ki jo bo Bog naklonil, če bomo zanj goreče molili, žrtvovali in trpeli. To bomo pa mogli le, če bomo vprašanje poznali in ga vzeljubil. K delu za zedinjenje ločenih slovanskih bratov smo predvsem poklicani Slovenci.

Slovenski duhovniki in bogoslovci, ki se za zedinjenje posebej zanimajo, so že lani preskrbeli Slovincem v zamejstvu ličen vzhodni zbornik kot nadaljevanje lista Kraljestvo božje, ki je izhajal v Sloveniji že 15 let.

Tudi letos izide za molitveno osmino Kraljestvo božje 1958. Zbornik je obširnejši od lanskega (160 str., 25 slik) in prav pester po vsebini. Vsak, ki se vsaj nekoliko zanima za vprašanje zedinjenja — posebno Rusije — bo našel v zborniku dovolj zanimive snovi.

Sežr po knjigi, beri z ljubeznijo in postani sodelavec pri uresničitvi velike ideje krščanske edinosti!

Naročila sprejema uprava „Našega tednika-Kronike“.

METROPOLITANSKA OPERA, edinstveno gledališče na svetu

Tednik „Der Volksbote“ prinaša naslednji članek o opernem gledališču v New Yorku „Metropolitan Opera House“:

Nek ameriški humorist je Metropolitansko opero v New Yorku označil kot kraj, kjer človek, ki ga zabodejo z nožem v hrbet, še naprej na ves glas prepeva, namesto da bi krovavel. Šepilov, bivši sovjetski zunanji minister pa je imenoval Metropolitansko opero „umazano, zastarelo stavbo“ ter pripomnil, da so najbolj sloveči pevci in pevke uvoženi iz Nemčije, Francije in Italije.

Rise Stevens, lepa ameriška pevka se je seveda odločno zavzela za to ameriško operno gledališče in dejala: „Ni ga na svetu gledališča, ki bi se mogel primerjati z Metropolitanso opero v New Yorku — niti Scala (gledališče v Milanu, op. prev.) ne!“

Ze izza časov slavnih pevk kot Melba, Sembrichove in Farrarjeve je „Met“ kot jo na kratko imenujejo, pravi paradiz za primadone.

Danes kot tudi nekoč je materni jezik večine pevcev italijansko in nemško, vendar so ameriške delavske organizacije dosegle, da mora biti vsaj 60 odstotkov vseh nastopajočih ameriških državljanov.

Sedanjí ravnatelj „Met“ je Rudolf Bing, Avstrijec po rodu. Že sedmo leto vodi to gledališče in pravkar so mu njegovo službeno pogodbo podajšali za novih pet let. „Met“ je edina opera svetovnega slovesa, ki ne prejema nobene državne podpore. (Pač pa plačuje pevcem in glasbenikom najvišje gaže na svetu, op. ur.). Zaradi tega je vodstvo tega gledališča zvezano s vprašanji, ki jih druga gledališča te vrste ne poznajo. Pri vsem tem pa bi obisk tega najboljšega ameriškega gledališča skoraj ne mogel biti večji. V minulem letu je bilo 94 odstotkov vseh razpoložljivih sedežev razprodanih.

Kljub temu pa je za ravnatelja tega gledališča važno prijateljstvo milijonarjev, ki imajo razumevanje za glasbo. Že zgolj z oziranjem na pretesne sedanje prostore upajo, da se bo opera mogla v nekaj letih preseliti (nekateri optimisti menijo, da že leta 1964!) v novo „Središče za izvajajoče umetnosti“ v Manhattanu. John D. Rockefeller III. — tudi dolarski veljaki imajo svoje dinastije — je predsednik odbora, ki skrbi za bodočnost newyorškega opernega gledališča.

Vzdušje, ki vlada v „Met“, včasih navdaja s tesnobo celo evropske zvezdnike in odrske umetnike. Ko je bila Angležu Tyrone Guthrie poverjena režija nove uprizoritve „Traviata“, je ta bil vedno presenečen, ko so ga sodelujoči nagovarjali z naslovom „Maestro“ (ital.: Mojster, op. prev.). Kasneje je priznal, da vlada v „Met“ vzdušje, ki ga je poznaljo nazaj v svet, kot je obstajal pred 50 leti...

Tudi danes je večina osebja ravnateljstva iz Srednje Evrope. Večina dirigentov je nemškega ali italijanskega izvora in celo med pevskim zborom prevladujejo nemška in italijanska imena.

Nekaj pa je „Volksbote“ pozabil omeniti. V tem „raju primadon“ kot naslednica Melbe, Sembrichove in Farrarjeve in še mnogih drugih, je danes proakinja Slovenka Zinka Kunc-Milanov.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

KOROŠKI SLOVENCII. DEL

Prav posebno mesto v duhovnem življenju koroških Slovencev so pa začeli že v tej dobi zavzemati „bukovniki“. Že spredaj smo slišali, kako so začeli koroški slovenski protestantje zaradi uničenja reformacijske književnosti že v XVII. stol. sami prepisovati razne redke preostale slovenske knjige. Živeči v Ziljskih hribih, niso dobivali katoliškega pouka ter so le malo prihajali v cerkve, zato so v svoji osamljenosti še bolj nagibali k branju in sanjaštvu. Zaradi tedanjega pomanjkanja katerih koli slovenskih knjig so se zanesli ti prepisi tudi med koroške katoliške Slovence in prepisovali so še nadalje prepise, pri čemer so se pa besedila včasih tudi močno izkvarila in se je lepa slovenščina kranjskih reformacijskih pisateljev precej pomešala tudi s koroškim slovenskim domačim narečjem. Stare knjige in celo te prepise so čuvali potem kot drage zaklade.

Taka prepisovanja nabožnih knjig, molitev in pesmi zasledujemo lahko potem še vse XVIII. stol., a naravnost zacvetela je ta bukovniška književnost okoli l. 1750. in nam je pač najzgovornejša priča velike ljubezni in zanimanja preprostega koroškega slovenskega ljudstva za slovensko književnost, obenem nam pa predstavljajo ti prezanjimiivi prepisi tudi najbolj živo zvezo med staro slovensko protestantsko in novejšo našo književnostjo ter zavest skupnosti vseh Slovencev. Razumljivo je, da koroški bukovniki niso mogli imeti kakega enot-

nega pravopisnega izročila, a čim več stika je imel kdo s staro slovensko protestantsko knjigo, tem bolj se je ravnal tudi po Bohoričevem pravopisu.

Zlasti v XVII. stol. je pa v vseh krogih silno zacvetelo praznovrstvo in vražarstvo, kar je potem povzročilo, da so se pomešali med take nabožne prepise ali so pa nastali celo samostojno tudi številni praznovrstni obrazci, molitve, „žegni“, rotilni izreki, znamenja in podobno. Ti so bili po večini prevedeni in nemške in so koroški „bukovniki“, to je branja in pisanja večši ljudje iz ljudstva, radi prepisovali seveda tudi te.

Iz takih praznovrstnih obrazcev, ki so krožili na posameznih lističih med ljudstvom, sta nastali potem celo dve tiskani knjižici, namreč „K o l o m a n o v ž e g e n“ in „D u h o v n a b r a n v a“. Dr. Fr. Kotnik navaja, da je bil prvi tiskan prvič okoli l. 1740. in je bil namenjen predvsem vojakom, katere naj bi varoval v bojih, a „Duhovna branva“ da je izšla prvič okoli l. 1750. in je bila namenjena popotnikom, zlasti romarjem, na njih daljnjih potovanjih po suhem in po vodi. Ni nam znano, kje sta bili ti knjigi prvič natisnjeni in ne kdo je preskrbel natis, toda ker sta bili posebno razširjeni med koroškimi Slovenci in kažeta tudi jasne znake koroškega slovenskega narečja, ju pač moremo uvrstiti v seznam knjig koroških Slovencev. Važni in zanimivi sta pa ravno zato, ker nista pisani v čistih koroških narečjih, temveč temeljita na osrednjem slovenskem knjižnem črkopisu in pravopisu, kakor ga je bila utemeljila zlasti Dalmatinska Biblija.

Že v prosvetlenski dobi je pa napravilo to „bukovništvo“ še krepak korak dalje. Dr. Kotnik, ki se je izrečno

bavil s proučevanjem bukovniškega pismenstva, nam sporoča o zbirki 39 spiskov, ki so jih zasledili v Lešah pri Prevaljah in ki je nastala med l. 1733 in 1761. Ta obsega razne molitve, cerkveno pesem, duhovnikov nagovor pred poroko in pestro narodopisno gradivo (pesmi, navodila za zdravljenje raznih ran in za tkanje i. dr.), pisana je pa v tedanji knjižni slovenščini z oblikami protestantskih pisateljev in z znaki gorenjskega in zahodno-rožanskega narečja. Podoben je tudi rokopis iz sredine XVIII. stol., ki je znan pod imenom „S a d n i k e r j e v a z b i r k a“. Ta je bila po vsej priliki delo katoličana, ki je pa prebiral stare protestantske knjige.

Še korak dalje je šel podkloštrski samostanski mlinar Luka Maurer, ki je sestavil l. 1754. posebno cerkveno pesmarico z 90 nabožnimi pesmimi (na 391 straneh) za vse cerkveno leto. V zbirki je posebno zanimiv njegov „pridgor“ (predgovor), v katerem pravi: „Dokler pak sem jest tote bukli iz mnogaterah drugih buku vkupei postabu inu zapisov inu sem vse v eno lipo ordenko postabu, nar poprei sem zapisov te svete binahtne pismi vse vkupe v eno ordengo, potem sem postabu postne pisme v svojo ordengo, da se morio vse predoma dobiti, potem sem jest postabu velikonočne pismi tudi v svojo ordengo, de se (morejo) tudi vse vkupe dobiti, potem sem jest postabu v nebo hoiena, potem sem jest postabu tri pismi od svete meše, potem sem jest postabu tri pismi od Marie Magdalene, potem sem jest postabu te druge svete pesmi čriz leto vse v eno lipo ordengo, da se morio po vseh kraiah peti per vsakateri cirkvi, kakor so vse notre v tem Registro zapopadene ino po ordengi postavlene. —

(Dalje prihodnjiki)

CELOVEC

RED SLUŽBE BOŽJE V CELOVCU

Vsako nedeljo in praznik je sv. maša s slovensko pridigo in petjem ob 7. uri v kapeli provincialne hiše — Viktringer Ring 19 (poleg Koschatmuseum).

Ob 9. uri je šolarska sv. maša v cerkvi novega bogoslovja (Neue Priesterhauskirche, Tarviser Strasse 30, ob Lendkanalu).

Ob delavnikih pa je vsak dan ob ¼ na 7 sv. maša v kapeli provincialne hiše.

Slovenski verniki v Celovcu so vabljeni k božjim službam.

GLOBASNICA

Pridite na novo mašo!

Globaški novomašnik preč. g. Janez Markić bo zapel svojo prvo sveto mašo v domači farni cerkvi v Globasnici v nedeljo dne 26. januarja 1958.

SPORED NOVE MAŠE:

V soboto, dne 25. januarja 1958 popoldne ob pol 4. uri sprejem in nato blagoslov v globaški farni cerkvi.

V nedeljo, dne 26. januarja 1958 ob 9. uri dopoldne slovo od doma, ob pol 10. uri slovesna prva sv. maša. Ob 7. uri zvečer zaključna pobožnost.

ŠTEBEN V PODJUNI

Otožno so zapeli zvonovi,

ko smo spremljali sorodniki, znanci in farani kmalu po Novem letu zaslužno in dobro Kunčičevo mater v Štebnu na farno pokopališče, kjer je posulo sveži grob nešteto vencev iz vseh bližnjih in daljnih krajev.

Kunčičeva hiša bo težko pogrešala rajno mater, kajti vsi družinski člani so bili precej navezani na njih, ker so kljub že visoki starosti — imeli so 78 let — kar pridno pomagali v gospodinjstvu. Zadnje čase pa jih je seveda že mučila starost in so bolehal, dokler jih ni poklical Bog k sebi, da si odpocijejo od svojega truda tam v lepši domovini, tam, kjer ni več skrbi in žalosti.

Rajna Kunčičeva mati so bili zelo pridna, dobrega srca in povsod spoštovana in poznana. Dokler so le mogli, so zahajali prav radi v cerkev, kjer so dobili spet nadaljnjih moči, da so lahko premagovali vse težave vsakdanjega življenja. Zato so jih spremljali na zadnji poti kar štirje duhovniki. Z ozirom na to, ker so morali domači g. župnik na na Dunaj, so vodili pogrebne obrede preč. g. župnik Srienec iz Št. Lipšah ob asistenci č. gg. župnikov Piceja iz Šmihela, Verhnjaka in Wölfla. Cerkveni pevski zbor pa je nepozabni materi zapel v slovo lepe žalostinke.

Rajna Kunčičeva mati naj počivajo v miru in se veselijo nad zvezdami, vsem sorodnikom — posebno pa šinovem in hčerkam — pa naše iskreno sožalje ob težki izgubi njihovega najboljšega zemeljskega zaklada.

BREZA PRI KAZAZAH

Le redko se oglasimo iz naše vasi, toda ali se to pot moramo poročati samo žalostno vest. V nedeljo, dne 12. januarja se je raznesla vest po širši okolici, da je preminula Štefančeva mati Ana Štefanc v 76. letu starosti. Istočasno, ko so se drugi pripravljali, da zadostijo svoji nedeljski dolžnosti, se je rajna mati pripravila za na pot v večnost. Nenadoma ji je prišlo slabo, poklicali so g. župnika iz Kazaz, a so jim mogli podeliti sa-

Pri nas na Koroškem

mo še sv. poslednje olje. Tudi naglo poklicani zdravnik ni mogel več pomagati.

Daljši časa je že bolehal, a vedno je še skrbela za dom in družino. Celih 36 let je podpirala tri — včasih celo štiri ogre Štefančevega doma. Bila je globokoverna in darežljiva žena. Vsakemu je pomagala, kjerkoli je le mogla. Njej veljajo besede: „Naj ne ve tvoja desnica, kaj dela tvoja levica.“ Veliko je molila in darovala za popravilo cerkva — bila je velika dobrotnica nove cerkve sv. Jožefa v Celovcu in vsakoletna romarica in dobrotnica Dolinske Marijine cerkve. Ni bilo večje slovesnosti v Podjunski dolini, kakor n. pr. nove sv. maše itd., kjer bi rajna ne bila navzoča. Zato je bila tudi povsod zelo spoštovana, kar je pričal njen pogreb v torek, dne 14. januarja. Breza še gotovo ni videla takega žalnega sprevoda. Od vseh strani so prihajale trume žalnih gostov, da izkažejo rajni materi zadnjo čast, katero si je po pravici zaslužila.

Pogrebne obrede so opravili č. g. župnik Učakar in rajni materi govorili poslovilne besede v slovo. Med drugim so povedali, da rajna ni šla praznih rok v večnost, ampak so jo spremljala njena dobra dela. Ni skrbela samo za zemljsko življenje, temveč tudi za duševno. — Zato jo je Bog poklical k sebi na najlepši družinski praznik, na dan sv. Družine.

Pevci so ji zapeli v sprevodu, v cerkvi in ob odprtem grobu žalostinke v slovo. Saj je bila tudi rajna mati vneta pevka podružnične cerkve v Pribli vasi. Vi pa, rajna mati, spočijte se od trudapolnega življenja, domače pa naj tolaži zavest:

„Da enkrat se zopet vidimo,
ko angel nam zatrobi.
Pri Jezusu se združimo,
ki vse nas bode sodil.“

RADISE

Nekaj iz farne kronike minulega leta: V letu 1957 je bilo rojenih 13 Radišarov v Celovcu, tako polagoma ne bo več rojenih Radišarov, ampak sami Celovčani. Krst je bil v farni cerkvi eden, tako da bo polagoma krstni kamen samo še zgodovinskega pomena. — Od rojenih je bilo 8 dečkov in pet deklic. Torej v bodočnosti, če le ne bo vojne, ne bo treba biti nevestam v skrbeh za ženinke.

V večnost je odšlo pet faranov, šli so po vrsti starosti: Mežnarjeva mati v 87. letu; stara Oblakinja 86 let; Potokov oče 80; Topčarjeva mati 77 l. in zadnji v minulem letu pa je bil v najlepši dobi življenja 33 let Blaž Hribernik, nekje pri Logi vasi ob Vrbskem jezeru — mu je morilčeva roka pretrgala nit življenja, je bil to najbolj žalosten pogreb v minulem letu. Da bi bil večni Sodnik milostljiv njegovi duši in mu kot ostalim dal večni mir!

Za pripravo na božične praznike smo imeli sv. misijon, že davno nismo imeli tako lepih in tako globokih, a vendar tako

priprostih govorov, kot nam jih je govoril g. misijonar č. g. Jože Vidmar. Hvaležni smo č. g. misijonarju za njegov trud, čestiti njegova očetovska beseda in trud ni dosegel pri vseh uspeha.

SLOVENJI PLAJBBERK

Ker se vse fare oglašajo s svojo farno statistiko, tudi mi nočemo zaostati ter dajemo na znanje naše tozadevne novice:

Luč sveta je zagledalo 10 otrok, 6 fantov in 4 deklice. Poslovila iz te solzne doline se je samo že dolgo boleha in na smrt dobro pripravljena žena in mati Znidarjeva Katra. Imeli smo še en pogreb: mladi, komaj 18-letni fant, po rodu Hrvat, je hotel preko Vrtače v Avstrijo, kar je tudi s svojim bratom dosegel. Ker njima ni bilo znano, da je na naši strani Vrtača skalovita, sta zabredla in mladi Vladimir je padel tako nesrečno v prepad, da se je poslovil za vedno od tega sveta.

Poroke v naši fari tokrat ni bilo nobene. Šoščev Lojz je sklenil zakonsko zvezo v Št. Janžu, kamor se je tudi preselil. Olipova Hilda pa je obljubila zakonsko zvestobo svojemu možu v boroveljski cerkvi. Upamo, da bo letos na tem področju kaj več napredka. Ne mislite pa, da nimamo ženinov in nevest na razpolago — le prave koraže manjka.

Preteklo leto je gospod Jerina iz Št. Ilja ob Dravi lepo prenovil in poslikal par križev v naši fari. Gotovo ga bodo tudi letos povabili tisti gospodarji, kjer še to delo ni opravljeno in je še nujno potrebno, kajti vedno več tujcev prihaja v naš lepi planinski raj in še marsikateri se ustavi pred božjim znamenjem in, če je to v stanju, kot se spodobi za nas verne kristjane, je to naš ponos — tujcem pa mogoče v vzpodbudo.

BRODI

Iz našega kraja so pač redke novice, pa ne zato, ker jih morda ni. To ne, ampak mi Brodžani smo ljudje, ki pač ne obešamo vsake malenkosti na veliki zvon. Samo to pa le hočemo povedati, da se je narodilo pri nas lansko leto 5 otrok in sicer en fant in 4 deklice, dočim sta 2 moška umrla. Poroko smo imeli eno in še to ne doma, ampak sta si na Otoku vpričo našega gospoda obljubila zvestobo do smrti

naš priljubljeni gospod učitelj Vigošnik in gospodična Erika Špicarjeva. Upamo, da se srečno počutita v naši sredi ob hčerkici Ziti, kar jima iz srca želimo.

KAPLA OB DRAVI

Še letnice niso opravili Helfarjevi za mamo Ano Singer in teto Barbijo Singer, pa je že mrtvaški zvon zapel Johannu Singer, Helfarjevemu očetu. Tako so kar tri ugledne osebe iz Helfarjevega sorodstva premirale v enem letu.

Helfarjev oče so avgusta dopolnili 88 let. Bili so dolga leta vzoren gospodar največje hiše v Spodnjem Rožu. Bolehali so od vi gredi, na dan sv. Lucije 13. decembra pa so jih sorodniki in znanci spremljali na farno pokopališče. Kljub vetru in dežju se je zbrala velika množica ljudstva. Pogrebne obrede je opravil domači g. župnik ob asistenci štirih duhovnikov.

Helfarjeva hiša je zelo slovela. Dala je tudi odličnega duhovnika in zgodovinarja dekana Štefana Singer — brat Johana Singer. Tretji brat je po maturi postal finančni uradnik v Trstu in je za pljučnico hitro umrl. Od sester živita še Nani in Urši. Skrbna Marta bratu in drugim pa je bila sestra Barbi, ki je tudi že v grobu.

Sorodnikom iskreno sožalje, rajnemu naj Bog podeli tisti mir, ki ga svet ne more dati!

LOČE OB BAŠKEM JEZERU

Na Novega leta dan je položil g. župnik račun o kretanju cerkvene blagajne. Tako so zdaj, upajmo, pomirjeni tudi tisti, ki jih je hudo skrbelo, kam gredo g. fajmošter z denarjem. Farani imajo možnost vpogledati knjige in račune v farovžul — Iz statističnih podatkov sledi, da duhovno življenje v fari napreduje, kar je za dušnega pastirja vsekakor skromno priznanje za njegov nesebični trud. Razveseljivo je tudi to, da so z Novim letom postale enakopravne z moškimi vse Evine hčerke, ker odpade prispevek v obliki stolarine!

Božične praznike smo kar lepo obhajali. Verniki so se v lepem številu poslužili mize Gospodove. Nekateri farani se še tridiciionalno držijo starega recepta, da gredo „praznit žakl“ drugam in nekateri „zračijo“ svoje duše le ob „svetih cajtih“. Maši imamo dve. Pravijo: prva za „ta pridne“, druga pa tudi za one, ki se le z največjo težavo spravijo izpod „kovčeka“. Obe maši sta razmeroma dobro obiskani in pri obeh postopa g. župnik prav po evropsko — v duhu že kar lepo vdomačene dvojezičnosti! Vse drugo se ne obnese, če se ne konča s polomijo.

Kakor smo že zadnjič brali, gre prenovitev cerkve h koncu. Mnenja smo, da bi se (Nadaljevanje na 8. strani)

Pismo iz Podjune

V dopisih iz Roža in sedaj iz Zilje berem, kako se časi spreminjajo in kako se tudi ljudje spreminjajo. Pa naj še Podjunčan pove, kako se nekaterim skisani možgani ne spreminjajo, kakor bi bili v več ali manj prazno glavo prilepljeni.

No in ko ravno take stvari premišlujem, sem se pripeljal spet enkrat v koroško glavno mesto, ki je tudi za Južno Koroško gospodarsko središče, ne samo za sever, torej v naš Celovec, kjer ne prodaj

jamo samo kako stvar, ampak desetkrat toliko kupujemo; če bi pa šli po vrednosti, pa kupimo gotovo 50krat toliko, kakor izkupimo! Bilo je ravno tedaj, ko so si bile tri nemške stranke v laseh radi volitev v celovško mestno zastopstvo, namreč socialisti, OeVP in pa stranka s posebno lepim imenom „Svobodna stranka Avstrije“ — namreč svoboda naj prej za njihove potrebe in za njihovo bodočnost! To se razume in, ko sem povsod na debelo bral njihove plakate in vabila, sem tudi jaz to zastopil! Povsod so vabili Celovčane, da volijo njihove sorodnike prejšnjega Hitlerjevega gospodstva z debelimi napismi „Celovec nie!“, kar se menda pravi po naše „Celovec nikdar več!“

Gotovo so hoteli s tem tudi povedati Celovčanom, da bodo prišli, potem ko bi to starodavno ime „izradirali“ iz zgodovine, (kakor je hotel Hitler „izradirati“ kar cele narode in države, pa je usoda izbrisala njegovo moč in slavo) zlati časi, da bo stanovanj dovolj in zaslužka kar v čistem zlatu in da bo zmagal na Novem trgu, po domače „Lindwurm“, bruhal čisto vino namesto vode. Na to šalivo vabilo te politične stranke sem se moral glasno smejati!

Pa me vpraša neki drugi bralec teh ogromnih plakatov, zakaj se smejim: „I, sem mu rekel, ker še nikdar v Celovcu nisem na vseh koncih in krajih bral tolikokrat imena Celovec kakor danes!“ Pa mi je ta Nemec pokazal še en zapis, ki so ga dobili „za kratek čas“ vsi stanovalci („Alle Wohnparteien“) kar na cente. Moral sem posebno začuden najti z glavo, da mi je ta Nemec, predno je odšel, rekel še tole: „Merken Sie sich! Das deutsche Volk ist viel zu gross und zu stark, dass es sich vor einem alten slowenischen Namen oder von einer doppelsprachigen Aufschrift fürchten müsste, das schreiben nur Hohlköpfe oder Renegaten!“ (Tako vpijejo samo prazne glave ali odpadniki!) Zapis pa sem vzel seboj, da ga doma preštudiram.

ZILJAN: Svet se spreminja - in mi se moramo z njim

II.

Koncem zadnjega članka sem vprašal, če naj mi v stalni boječnosti prepuščamo boljše bodočnosti samo drugim, ki so že davno na boljšem? Iz tega stališča moram najprej nekaj spregovoriti o rakrani na našem gospodarskem telesu, ki se pojavlja v nekaterih krajih - in to je beg v mesta, - v negotovost, stran od rodne grude in od varne strehe. Če želijo fantje in dekleta v letih, ko imajo posebne želje po boljši obleki, po obisku kinopredstav, po zabavah, po lahkem, samo osemurnem delu in po svobodi po opravljenem delu, se strašno varajo, ker današnjih razmer ne poznajo!

Predvsem ne vedo, da v naši državi nekatere industrije že pešajo, da je vedno več nezaposlenih in da je treba precej znati, če hoče kdo na novo dobiti zanesljivo delo. Vse to je razvidno iz nemških gospodarskih listov. Mogoče bi dobili sedaj še delo, kdor hoče sneg kidati, ceste s peskom trositi ali pa opravljati kjerkoli navadna dela. Gotovo bo tudi to vrglo dosti zaslužka. Toda — ali veste, kje boste ležali, stanovali? — Če imate posebno srečo v kaki zapuščenih baraki ali pa, — če imate dovolj denarja od

prej, da dobite kako najskromnejšo sobico, toda bodite pripravljeni na plačilo najemnine morda okoli 200 šilingov, tako da boste s svojim skromnim zaslužkom komaj še plačali hrano — in nič več! Na cigarete, na kino in družbo v gostilnah, nikar ne mislite, ker to uživajo v mladih letih mestni mladinci, (ki ne znajo nič posebnega). Od kod pa denar? Še bolj nespametni pa so otroci, ki sanjajo, kako je lepo, če grejo v mesta k obrtnikom kot vajenci. Takih kandidatov imajo mesta že dovolj.

Naj si noben otrok ne domišlja, da na primer pri mesarju ali klobasarju ali pri slaščičarju lahko je, kolikor hoče. — Samo če krade, potem pa pride v objem policije.

Starši pa imajo posebno dolžnost, da otroke primerno podučujejo, ker celo vsak begunec skuša priti kje pri kmetu pod streho in šele od tam išče kako delo, ki ga kot postransko delo dobi, če ima pod seboj varno kmečko streho, ki jo otrokom nobeden ne more vzeti. V negotovost iti, se pravi, se na oblake vvesti.

Drugo rano rano naših ljudi sem deloma pa že omenil! To je tista neumna bojazljivost iz časov napol blaznega Hitlerja, in

njegovih trabantov, ki so povsod razglasili, da je dovoljeno govoriti samo nemško! Pa je to našim ljudem žalibog prešlo v kri kakor strup, da se še zdaj ne zbudijo in hodeč po mestih, kar šepetajo, če govorijo — svoj domači slovenski jezik! — Sedaj tudi po mestih našim ljudem ni treba več hoditi v strahu in trepetati pred vsakim, domišljam pogledom meščana, kakor kaka trepetljika! Pravi Nemci tega strahopetnega obnašanja ne razumejo in se vam, takim „junakom“, samo smejijo!

Tu in tam se sedaj vedno bolj bavijo s kmečkimi vprašanji, premišlujejo in govorijo, da je sedaj nujno potrebno, da se tudi malim kmetom pomaga, ker so tudi male kmetije potrebna gospodarska podlaga države! Nov čas je prišel in mi sami naj bi stali ob strani in to ravno sedaj, ko se za kmeta interesirajo ne samo v vseh drugih državah, ampak še posebej pri nas! Saj sedaj ne gre več za stara vprašanja: ali mleko ali meso, ali svinjska mast ali oljnat rastlinski ali navadna ali sladkorna repa, ne samo za vprašanja kakovosti žita in zemlje, ampak zato, da je postal in bo še bolj postal kmečki pridelek posebno važen, najmanj tako, kakor industrijski in obrtniški. — Zakaj je sedaj to pri nas najbolj važno, o tem pa prihodnjič več.

Država in gospodarstvo

(12)

Bistvo modernega gospodarjenja

Z denarjem in računstvom se prične moderno gospodarstvo. Najprej je treba strogo ločiti gospodarstvo in gospodinjstvo. Gospodinjstvo je potrošnja, je skrb za prehrano, obleko in stanovanje. Gospodarstvo pa je usmerjeno na pridobitev dohodka oziroma donosa. Kdor gospodari, hoče zaslužiti, to je z delom, ročnim ali umskim, dobiti več kakor pa je vložil v gospodarsko podjetje. Ta donos je lahko zaslužek iz podjetja, iz naloženega kapitala, iz delovnega razmerja, iz oddanega zemljišča ali posloplja. S pomočjo denarja je mogoče oceniti nepremičnine, premoženje in delo. Tako je s pomočjo denarja mogoče izračunati tudi donos v številki. Vsak gospodar se vpraša najprej: Kaj mi moje gospodarjenje donaja? In nato si mora odgovoriti: Moj donos iz tega ali onega gospodarskega podjetja znaša toliko in toliko šilingov. Medtem ko gospodarstvo s splošnega, narodnega ali državnega vidika stremi za tem, da krije človeške telesne gmotne potrebe, stremi torej vsak gospodarski obrat za zaslužkom, za donosom. To fundamentalno pravilo vsega gospodarjenja velja tako za moderno ameriško gospodarstvo kakor za socialistično rusko gospodarstvo.

Cene in plače

Gospodarski obrat išče svoj donos iz tržnih cen ali iz izkupička. Delavec ima svoj dohodek v plači. V cenah in plačah je danes glavni dohodek ljudi. Gospodariji bi radi imeli visoke cene za svoje pridelke, delavci visoke plače za svoje delo. Gospodarstveniki minulega stoletja so trdili: v gospodarstvu naj vlada popolna svoboda! V gospodarski tekmi se bodo najbolje uravnale cene in plače. Konkurenca bodi gibala vsega gospodarjenja! In z gospodarsko svobodo so moderno gospodarsko dobo tudi pričeli. A kaj se je pokazalo: podjetniki so se z medsebojnimi dogovori kmalu izognili medsebojni tekmi in koj nato so se združili delavci v močna udruženja in se zoperstavili načelu svobode glede delovnih plač. Namesto svobode je stopila nato državna oblast, ki s svojo gospodarsko in socialno politiko posega v gospodarstvo.

Državni poseg v gospodarstvo

Vzemimo za primer našo državo. Avstrijska ljudska stranka stremi za „socialnim tržnim gospodarstvom“, socialisti za „tržnogospodarskim socializmom“. V bistvu gre pri obeh strankah za to, kako daleč naj država posega v gospodarstvo. Načelo pa, da je država samo nočni čuvaj in je gospodar-

stvo nič ne briga, ne velja niti ne več za liberalno Ameriko.

Gospodarska politika ni tako preprosta. Država si je zaenkrat še pridržala določevanje cen za vsakodnevne potrebščine — mleko, kruh, i. dr. —, s svojo davčno politiko izenačuje razliko med onimi, ki veliko, in onimi, ki manj zaslužijo. Pridržala si je vpliv na višino stanarin, obrestne mere, pokojnin in plač uslužbencem.

Česa pa država ne more kar tako? Država ne sme poljubno zvišavati cen in plač. V letih pred nami so poizkušali tudi to, a so takoj odmaknili roke. Z zvišanimi cenami in plačami je grozila — inflacija! Tako je danes osnovno pravilo državne gospodarske politike: *višine cen in plač se ne sme mo dotikati! Kdor zvišuje cene, izživa zahtevo po zvišanju plač in obratno.*

Kje so meje državne gospodarske politike?

Država skuša z obdavčenjem odpraviti prevelike razlike v zaslužku. Dávek na zaslužek raste postopno z njegovo višino in jemlje osebam, ki so na lestvici najvišjega zaslužka, do štirih petine njihovih dohodkov. A še vedno ostajajo razlike med zaslužkom posameznikov in posameznih stanov, četudi so znatno zmanjšane. Izgleda, da se je pri nekaterih stanovih pri tem šlo celo do skrajnih mej, pri drugih pa so razlike zato tem večje. Vsekakor smo danes tako

daleč, da bi nadaljno izenačevanje cen ali plač — o kmetijstvu spregovorimo v tej zvezi posebej — silno kvarno vplivalo na delovno veselje in voljnost stanov, ki nosijo težje breme in večjo odgovornost. Če pa bi padel socialni pridelek, bi padele nujno tudi zaslužki.

Mnogi se nočejo zavesti dejstva, da gospodarstvo cvete le takrat, kadar ga vodijo strokovno usposobljene osebe ter kadar vsi, ki v njem sodelujejo, delajo z dobro voljo in po vesti.

Krava daje mleko samo, ako jo krmiš. Tega pa tisti, ki hočejo od države tjavendan višje plače in rente, nočejo vedeti. Nekateri bi to kravo — gospodarstvo — najraje zaklali, ne da bi pri tem pomislili na bodočnost. Mnogi bi jo pa radi še tesneje privezali k jaslom. Mi pa menimo, da bi bilo boljše, ako bi jo malo bolj sprostili, da pride do več krme in nam tako more dati več mleka.

MOTORNE KOSILNICE

kupite že sedaj z zimskim popustom
Na ta način si prihranite denar. Motorne kosilnice znamk: Austro-Rapid, Meister, Stadler, Reform in Iruš dobite pri tvrdki

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Kupljene, oziroma naročene predmete dostavimo odjemalcem na dom. Zahtevajte cenike. Ugodni plačilni pogoji, tudi na obroke.

Našim gospodinjam

Strah pred življenjem

V ljudeh je zakoreninjen strah pred raznimi stvarmi v življenju. Eden se boji vojske, drugi atomske bombe, tretji finančnega urada itd. Bojimo se bolezni, da, celo zdravnika. Hujši kot vsi ti različni strahovi je življenjski strah, negotovost nasproti življenju, ko človek stoji pred življenjem kot pred nečim strašnim in ne ve, kako bi ga mojsluril, od katere strani bi ga zagrabil. Ta strah mu vzame vse veselje do življenja. Naradi ga potrtega in plašnega.

Če gremo tej novodobni bolezni do korenin, navadno najdemo njene klice že v človekovih otroški dobi. Krivi so temu občutki manjvrednosti, ki jih pogosto vcepijo otroku starši ali vzgojitelji. Kolikokrat slišimo v družinah besede in psovke: „Ti si zanič! Ti si trap! Lump boš kot ta in ta! Iz tebe ne bo nikoli nič! Jozi, ta zna, ti si pa sirotej.“ Pogosto enega otroka starši zelo povzdigujejo, drugega pa zapostavljajo. V tako zapostavljenih otrocih se rodijo težke, žalostne misli, misli maščevanja in škodoželjnosti. Otrok se tudi kasneje takih misli ne

iznebi pa postane morda čudak, slabič ali celo zločinec. Zato naj starši v otrocih ne vzbujajo tega škodljivega občutka manjvrednosti in naj z vsemi otroki enako pravični.

Otrok naj zdravo zraste. Vsega naj sprejema v pravi meri: ljubezni in nežnosti, strogo in kazni. Razvajeni (scartani) otroci, katerim matere vse ugodijo, vse kupijo, vse prinese pod nos, se v življenju težko znajdejo. Mama umre pa ni nikogar, ki bi jim želje brai iz oči. Šefi, kjer se učijo, jih ne nosijo na rokah. Taki otroci so naravnost razočarani nad vsem, prav radi odpro vrata strahu pred življenjem, so v dobi, ko bi morali s pogumom na življenja valove, že vsi splašeni. Enako se lahko godi otrokom, ki že zrnalega pogrešajo ljubezni in razumevanja. Ne najdejo pravega odnosa do sveta in življenja. Navajeni so, vse gledati črno in nezaupljivo. Pogosto povzročajo občutke manjvrednosti v poedincu tudi razna nagnjenja, ki jih ima človek: telesne hibe, revščina, nenačarjenost, pijančevanje ali kraja v družini, slabo ime ali nezakonsko rojstvo.

Kako vse to zatirati? Najprej je potreben

V Avstriji je 381 milijonarjev

V zadnji številki glasila avstrijskega statističnega zavoda beremo, da so naši finančni uradi v minulem letu obdavčili skupno 280.730 obvezancev z dohodninskim davkom.

Nad polovico vseh obvezancev (148.706) za dohodninski davek tvorijo osebe, ki zaslužijo manj kot 20.000 šil. letno. Točno 381 oseb je za leto 1954 prijavilo dohodek ki presega 1 milijon šilingov. 2257 obvezancev (to je 0,7 odstotka vseh obvezancev) je razpologalo z dohodkom 1867 milijonov šilingov, kar znaša 18 odstotkov skupne vsote dohodkov. Dohodek vseh nameščencev skupaj je znašal le 932 milijonov šilingov.

Spot za dediščino ruskih carjev

(Nadaljevanje s 3. strani)

Bonde, ki se je po koncu prve svetovne vojne dalj časa mudil v Sovjetski zvezi ter tam nadziral razdeljevanje živeža gladujočim ruskim množicam in vojnim ujetnikom, je kasneje pod prisego izpovedal pred sodiščem naslednje: Ko je leta 1918 potoval po Rusiji s svojim posebnim vlakom, je bil leta nenadoma prisiljen ustaviti se na neki mali postaji, kjer postanek prvotno ni bil predviden. Vojaki so preiskali vlak od začetka in konca in bilo mu je rečeno, da iščejo veliko kneginjo Anastazijo. Toda nje ni bilo na vlaku in nihče ni vedel kje je. Tako šved Bonde.

Ana Anderson se je kasneje obrnila na sodišče, da ji priznajo njeno pravo ime ter pravico do carske dediščine. V letu 1957 ji je neko berlinsko sodišče to zahtevo od-

pameten, ljubeč človek, ki se s potrpežljivostjo in vztrajnostjo zavzame za otroka ali odraslega, ki boleha za to boleznijo. Človeku moramo prikazati korenine njegovega zla in tem nasproti postaviti prave vrednote. „Glej, pravijo, da ne znaš lepo pisati in prav računati! Poskusi in potrudi se. Lep zvezek bo dokaz, da nekaj znaš in nisi mazač!“ Odrasle pa je treba opozoriti na njih posebne zmožnosti in jih navdušiti za nove naloge, ki njihovo stremljenje izpolnjujejo, ki jih zadovoljujejo. Spet morajo najti zaupanje v samega sebe, iz česar zraste zaupanje, veselje do življenja.

Najboljše zdravilo je trdna vera. Po njej se čutimo gotove, proste strahu in skrbi. Kaj pa nam more življenje, če je še večnost! In če Bog še milost dá, moramo postati srečni ljudje.

Nevarne stare tablete

Kaj pa prav za prav vemo o medikamentih? Boste rekli, saj nisem zdravnik, čemu bi morala vedeti. Toda... gotovo se šteje k varčnim gospodinjam, ki vsako stvar sedemkrat obrnejo, preden jo proč vržejo. Ze prav, toda pri raznih tabletah je varčnost večkrat neumestna.

Kajne, tudi ve postavite zdravila (stekleničke, tube, škatlice, lončke) v škatlo ali domačo lekarno, da so shranjeni za kasneje, ko bo morda drugo zimo nekdo spet rabil enake tablete. Toda, morda bodo tedaj tablete že — strup. Ali veste kaj smete in kaj ne smete shraniti?

Pri medicinskih pripomočkih je glavno, da so sterilni (čisti, prosti bolezenskih klic). Večina zdravil, ki jih prodajajo, pa je sterilna le toliko časa, dokler jih ne odpremo. Ko so odprta, jih je treba porabiti, kajti odtlej sterilnost ni več 100-odstotna. To pa pri zdravljenju ran postane lahko zelo nevarno.

Katera zdravila lahko dalj časa ohranimo?

Razni obliži (Pflaster), ki so dobro, brezčasno zaviti. Obveze ostanajo sterilne le, če so v celofanski ali podobni vrečki. Mazila: cinkovo, borovo, vazelina držijo zelo dolgo (Zinksalbe, Borsalbe). Kapljice in sirupi proti kašlju se obdrže zelo dolgo; enako tudi vodikov prekis (Wasserstoff-Superoxid) če so steklenice dobro zamašene.

PROČ VREČI PA MORATE na vsak način vse tablete, ki ste jih načele, vse praške in soli, vse pomirjevalna in čistilna sredstva. Navadno je celo na škatlicah, kjer so tablete shranjene napisano, do kdaj zdravilno učinkujejo, če so v pravi shrambi.

Vse tekočine, ki vsebujejo alkohol in niso neprodušno zaprte, morajo iz apoteke. Alkohol izhlapi celo skozi zamašek.

NEVARNO JE dolgo hraniti jodovo tinkturo. Ko alkohol izhlapi, se tekočina zgosti, je preveč koncentrirana in pri rani lahko povzroči neke vrste opekline.

Vsa mazila, ki niso več gladka (na njih se tvori voda), vržimo proč.

Na vsako zdravilo napišimo datum, kdaj smo ga dobile.

Če na steklenički ni več etikete z napisom, jo vržimo proč. Ne ugrabimo, kaj je notri. Nikdar ne jemljite zdravil v temi! Se lahko zmotite.

Skrijte zdravila pred otroki! Vse nesejo v usta.

bilo. Sedaj pa je Ana Anderson vložila novo tožbo. Zahteva obnovo postopka in da se vojvodinji Mecklenburški odreče pravica do dediščine ruskih carjev.

Sodišče je po prvi razpravi zadevo odložilo in naložilo tožiteljici, da prinese nove dokaze, ne le glede svoje osebne identitete, temveč mora odgovoriti na celo vrsto formalno pravnih vprašanj. Tako mora dokazati, da obstoji sploh kak interes na ugotovitvi kdo je dedič carja Nikolaja, to je ali obstoji na ozemlju Zapadne Nemčije kakšno kolto premoženje pokojnega carja Nikolaja, kajti ako tega ni, nima pomena ugotavljati kdo je carjev dedič.

Ana Anderson pri prvi razpravi ni bila navzoča. Zastopal jo je njen odvetnik dr. Leverkühn, ki je precej znana osebnost v nemški politiki. Je namreč državni poslanec ter eden izmed zastopnikov nemškega parlamenta v Evropskem svetu. Ta pravda bo prinesla novo reklamo. Ana Anderson je življenje popolnoma zlomilo in je tako šibka, da niti na razpravo ni mogla priti. Prezgodaj ostarela, trudna ženska, živi v samotni baraki, v sru se je brčkone že odpovedala temu, kar ji je bodisi navdahnila fantazija, ali pa je v mladosti v resnici bila — da je carjeva hčerka.

Od 25. januarja
do 15. februarja
1958

Velika zimska razprodaja

za bele tedne

MODROCI, z 20 kg afrikom polnjeni,	namesto 265.—	238.50 S
MODROCI, z vato podloženi	namesto 319.—	297.10 S
VOLNENI MODROCI, z 20 kg volne polnjeni,	namesto 460.—	414.— S
PREŠITE ODEJE, Klotin, ročno delo,	namesto 115.—	103.50 S
BROKAT - PREŠITE ODEJE z dobro vato		
polnjene 130×190 cm velike, ročno delo	namesto 169.—	152.10 S
Ia BROKAT - PREŠITE ODEJE, velike, zgoraj		
brokat, spodaj klot, s snežnobelo vato,	namesto 259.—	233.10 S
TUHENTI, 120×185 cm veliki, polnjeni z		
gosjim perjem,	namesto 259.—	233.10 S
RUPF - HALBDAUNEN - TUCHENT	namesto 360.—	324.— S
BLAZINE, 60×80 cm velike, Ia-inlet,	namesto 46.90	42.21 S
FLANELASTE RJUHE, komplet	namesto 43.—	38.70 S
PERJE ZA BLAZINE	namesto 18.90	17.— S
PERJE ZA TUHNE, prima gosje perje,	namesto 65.—	58.50 S
FLANELASTE KOCE, 130×185 cm, čista		
volna	namesto 86.—	77.40 S

NADALJE DOBITE PO ZNIŽANIH CENAH:

Volnene veste, puloverje, moško, damsko in otroško žensko perilo, flanelaste srajce, volnene nogavice, volnene sokne, rokavice. Nadalje posteljno perilo, brisače, blago za zavese.

KRISCHKE & CO.

KLagenfurt, 8.-MAI-STRASSE 3 und NEUER PLATZ 12

Rešimo družino!

Prvo nedeljo po sv. Treh kraljih smo praznovali sv. Družino. Na praznik sv. Jožefa in Marijinega oznanjenja pa bo znova postal pred nami nazareški dom. Prav bo, da posvetimo posebno pozornost našim družinam.

Rešimo družino! To je klic, ki se je v zadnjih desetletjih večkrat slišal, pa žal tudi preslišal. Naše dni pa je ta klic naduse nujen, kajti moderno življenje in dostikrat nezdrave socialne razmere prete družino razrušiti, da ponekod so jo že docela ugonobile.

Marsikje v mestih in predmestjih pa v industrijskih krajih skoro da ni več družine, kajti člani so si postali tuji. Redkokdaj so vsi skupaj pri mizi ali pri oddihu. Družinski dom je na žalost marsikje postal samo reven in zanemarjen brlog; služi kvečjemu še kot skupna prenočevalnica, pa še ta prenočevalnica vidi družinske člane prihajati in odhajati skoro ob vsaki ponočni uri.

Ob takih razmerah mora seveda družina razpasti. Če pa družina razpade, gre tudi narod v propast in razsulo, kajti družina je celica vsega narodovega življenja. Dušno in telesno zdrava družina je glavni predpogoj vse narodove moči in vsega pravega napredka. Zato pa skušajmo družino rešiti, rešiti njenih sovražnikov, da bo duševno in telesno zdrava, povezana v trdno edinico, nudila jamstvo boljše bodočnosti našega tako bridko preizkušenega naroda.

Kaj pa veže in vzdržuje družino? Na deželi v kmečkem prebivalstvu veže družino že to, da ima skupno premoženje, ki ga obdeluje, in lastno hišo, v kateri prebiva in kjer se zbira okrog domačega ognjišča. Pa žal tega nima vsaka družina. Kaj naj torej veže sleherno družino, tudi v mestih in obrtnih krajih? Vezati jo mora požrtvovalna ljubezen, medsebojno spoštovanje in pokorščina družinski oblasti. Kaj še? Vežejo naj jo tudi, če je le možno, skupni obedi in skupne večerje, s kratko molitvijo pri mizi, posebno pa naj se večer zaključijo s skupno zahvalno molitvijo.

Pa še nekaj je, kar bi družinske člane zelo družilo, kar bi domačnost v domačem krogu izpopolnilo in brez posebnega truda prinašalo vsej družini veliko korist. Veste, kaj je to? To je večerno branje v družinskem krogu. In prav to hočemo na tem mestu toplo priporočiti. Če priporočamo skupno večerno družinsko branje, ne priporočamo nič novega, temveč hočemo le ta hvaljevredni običaj našega naroda na novo poživiti.

Uvedite pousod kratko branje, po večerji, vsaj vse tiste mesece, ki imajo daljšo noč in krajši dan. Mladi ljudje naj bero „naprej“, če jih je več, po vrsti, drugi naj lepo poslušajo! Tako boste imeli pri domačem ognjišču tudi domačo šolo. Družinsko kulturno stanje se bo dvignilo, obzorje razširilo in, kar je najbolj važno, naša mladina, ki je obiskovala dvojezične šole, se bo počasi in brez posebnega truda privadila pravilno brati našo materinščino.

Pa kaj naj družine bero? Gotovo ne mislimo tu na pretežno slovstvo. Tudi leposlovne knjige spadajo sicer na večerno mizo slovenskih družin, toda ozirati se je treba na družinske člane, da bodo res tudi razumeli, kaj se bere. Slovenci nismo prav nič v zadregi, kar se tiče izbire branja. Imamo namreč toliko dobrih, da, odličnih pisateljev in pesnikov. Poleg tega pa so naši strokovnjaki v bogoslovnih, modroslovnih in zgodovinskih vedah izdali važna domača slovstvena dela in tudi dela drugih narodov prevedli v slovenščino, tako da smo Slovenci lahko ponosni na svoj leposlovni in znanstveni slovstveni zaklad, s katerim sorazmerno prekašamo marsikateri večji narod. Tudi Mohorjeva družba nudi veliko primerne družinskega branja. Ko pa priporočamo razno družinsko branje, ne smemo prezreti knjige, ki je čez vse knjige, to je sv. pismo v slovenskem prevodu, ki naj bi zavzemalo častno mesto v večernem družinskem branju!

Tako torej želimo, da bi se večerno branje spet udomačilo po naših družinah, da bi se z lepim in poučnim branjem okrepila družinska vez, da bi se naše družine versko-nravno in kulturno dvignile in postale res poročstvo naše boljše bodočnosti.

Kako lovimo tigre na Kitajskem

Lovsko družino plemena Miao v provinci Kveičou smo ustanovili leta 1952. V prejšnjih časih so plenili kitajskega kmeta veleposestniki in divje zveri. Revolucija nas je osvobodila fevda in mandarinov, divje zveri pa so še dalje ogražale pridnega kitajskega kmeta zlasti v planinskih področjih. Ko je bila zemlja že razdeljena, so kmetje z dvomom v duši prišli za motike, kajti predvideli so, da jim bo številna divjad uničila polovico pridelka. V našem planinskem kraju zemlja ni rodovitna. Karkoli poseješ ali posadiš, obrodi slabo. Ljudska oblast nam je dobro svetovala in pošiljala strokovnjake, toda pomagati smo si morali sami. Zato smo ustanovili lovsko družino in nabavili puške in strelivo.

Rešitev je bila v lovski brigadi, ki ni štela več kot šest mož. V preteklih letih je naša brigada postrelila 59 divjih svinj, 271 divjih koz in nešteto lisic in divjih mačk. Ljudje so postali na nas pozorni, ko smo v enem tednu uplenili tri tigre, ki so ogražali ves kraj. Tiger napada drobnico in kjer se pojavi, uničuje več kot požre.

Prvič smo se srečali s tigri nekega jutra zgodaj. Kosil sem na strmem pobočju, ko je zaropotal grušč z one strani soteske. Gotovo so konji na paši, sem si dejal. Ko pa sem se vzravnal, sem opazil štiri tigre, ki so se v gosjem redu plazili skozi visoko travo. Nisem se ustrašil, pač pa me je izpolnila globoka radost. Previdno sem se umaknil in stekel domov po puško. Oče me je vprašal, čemu jo rabim. Rekel sem mu, da so štirje tigri v lovišču, verjetno cela družina in naj hitro obvesti vaše lovce. „Pusti jih, nevarno je!“ je svaril starček. Toda mene je prevzela lovska strast in kot starešina lovske družine nisem smel poznati strahu. To sem obzirno povedal tudi staremu očetu.

Nekaj kmečkih lovcev je bilo doma. Takoj so prihiteli in se bližali soteski. Dva tigre sta bila še tam. Čeprav smo izkoristili vsako kritje, sta nas zavalala. Eden je ušel, drugi pa se je trmasto postavil na rob prepada in nas drzno motril. Ker je bil za strel predaleč, sem prečkal jarek in se namah znašel pred progasto mačko. Ko je zver počenila k sko-

ku, sem streljal. Tiger se je z besnim rjovenjem zvalil v jarek in obležal. Drugi tiger je izginil. Ker je padel mrak, smo se odpravili domov. Ostali tigrji so se nam hoteli maščevati in so vso noč strašili med vaškimi hišami. Tema je bila kakor v rogu, mi pa smo čepeli izza zabarikadiranih vežnih vrat, ker ni imelo smisla zapustiti hiš. Moj oče je dejal: „Ali te nisem opozoril?“ Naš pes je žalostno zatulil in nato — utihnil. „Žalostno je končal“, je oče sklepal.

Ko se je povsem zdanilo, smo se odpravili v planino s trdnim namenom, da pobijemo še ostale tri zveri. Šest lovcev nas je bilo. Počasi smo se pomikali navkreber. Tedaj je pred nami nekaj zašustelo v visoki travi. Tiger nas je čakal za grmom in skočil. Vsi smo hkrati streljali in zver je padla. Zdaj smo imeli dva tigre, o dveh pa ni bilo sledu. Zverini smo spravili v klet in ju odrli. Še nekaj dni smo iskali ostala dva tigre, samico in odraslega mladiča, toda bilo je zaman.

Petega jutra je prijokal kmet, da mu je tiger v sosedni vasi zaklal prašiča in ga odnesel. Prosil nas je za pomoč; bil je to edini prašič v hlevu. Na poti v sosedno vas smo na trati našli kri in ščetine. Stric in jaz sva sledila po krvavih znakih in kmalu našli letela na zver, ki je poleg ostankov plena trdno spala. Dvignil sem puško, toda stric se je hotel maščevati roparju in mi šepnil: „S kopjem ga prebodem, ne streljaj! Počasi se je plazil bliže in že je dvignil kopje k smrtnemu zamahu. Tedaj se je tiger zbudil iz sna in z enim skokom podrl strica. Kopje je zletelo iz rok, jaz pa sem ga hitro pobral in ga z vso silo zabodel tigru v režeče žrelo. Njegovo rjovenje je zadušil curek krvi, ki je lila iz rane. Trdno sem tiščal kopje v pesteh in ga obračal, da bi razširil rano. Tedaj se je držal odlomil. Tiger je imel dovolj in se je hropeč iztegnil.

Ko sem nezvestnega strica stresel za ramena, je bilo njegovo prvo vprašanje: „Kje je tiger?“ Ko sem mu pokazal mrtvo zver, mu je obraz zažarel od radosti. Njegove rane niso bile nevarne in so se v nekaj dneh zacelile. Tako je naša mala brigada šestih mož uplenila v enem tednu tri tigre, četrti pa se je odšel neznan kam. Za kožuhe smo prejeli 427 uanov, meso pa smo skuhalo in spekli. Vso vas smo pogostili.

V prejšnjih časih so Kitajci gledali na manjšino s prezirom. Ko pa so slišali o našem uspehu, so nas često zaprosili za pomoč, zlasti proti divjim prašičem, ki so jim uničevali njive. Postrelili smo jih precej in od takrat smo dobri prijatelji.

Naše prireditve

Slovensko prosvetno društvo v št. Vidu v Podjuni uprizaro v nedeljo, dne 2. februarja 1958 ob pol. 3. uri popoldne v prosvetni dvorani pri Voglu v št. Primožu veselo igró „TETA NA KONJU“.

SPD ponovi igró „Teta na konju“ v nedeljo, dne 9. februarja ob 4. uri popoldne. Iskreno vabi

društveni odbor

LEPOSLOVNA PRATIKA

9. januarja 1856 se je rodil v Globokem pri Sv. Marjeti blizu Rimskega toplic na Štajerskem jako plodovit slovenski pesnik Anton Aškerc. Po poklicu je bil duhovnik. Najlepše so njegove pesmi iz prve dobe in sicer v zbirkah: „Balade in romance“ ter „Lirske in epske poezije“.

19. januarja 1876 se je rodil na Premu na Notranjskem zelo nadarjen slovenski pesnik ter pisatelj basni, pripovedk in pravljic Dragotin Kette.

23. januarja 1878 se je rodil na Vinici v Beli krajini veliki slovenski pesnik in dramatik ter vzoren prevajalec Oton Župančič. Njegova najboljša pesniška zbirka so „Mlada pota“. Čislani sta mladinski zbirki „Ciciban“ in „Pisanice“. Prav tako so mladini priljubljene njegove duhovite uganke. Župančičevi prevodi iz tujih jezikov so izvrstni.

26. januarja se je rodil v Zirovnici na Gorenjskem slovenski učenjak Matija Čop, ki je znal 19 jezikov. Spisal je zgodovino

našega slovstva. Silno pomemben je tudi, ker je v Ljubljani zbiral prijatelje naše književnosti ter osnoval s Prešernom in z drugimi glasilo naši pesmi: „Kranjsko Čebelo“.

Kotmirci so gostovali v Svečah

Na Štefanovo so nas presenetili s pesmijo in igrokazom Kotmirci in nam pripravili nakaj ur poštene zabave. Adamova dvorana je bila polna občinstva, ki je igralcem in pevcem navdušeno ploskalo.

Z občutjem so prepevali pevci narodne in umetne pesmi, igralci so se lepo vživeli v svoje vloge. Igra: „Gospod mora biti“ je zahtevala precej učenja in vaj. Zato moramo posebej povzdigniti požrtvovalnost in idealizem kotmirške farne mladine, ki naj bi dala pogum in navdušenje tudi naši farni mladini. Kotmircem iskrena hvala za obisk, kadar pa bodo spet kaj naštudirali pa jih prosimo, da spet pridejo.

MLADINA PIŠE:

Spomin na domači praznik

V teh dneh mi prihaja na misel praznovanje sv. Treh kraljev v mojem domačem kraju.

Zvečer pred praznikom so zvonovi slovesno zapeli. Oče je vzel v roke kadičnico in vanjo nasul žerjavice. Zatem je naložil blagoslovljene oljne in bršljanove vejice. Poklical je otroke. Meni je dal v roke kadičnico, starejšemu bratu ključke vseh vrat naše domačije, sam pa je šel naprej s kadičnico. Prišel je moliti.

Hodili smo od sobe do sobe, stopili v vse kleti, obiskali smo tudi živino v hlevu. Vsem smo prinesli blagoslova. Ko smo se vrnili v „hišo“, smo blagoslovili jaslice in pred njimi zapeli božično pesem.

Mati je pripravila večerjo. Posedli smo okrog velike javorove mize in začeli z lesenimi žlicami zajemati iz velike glinaste skledice kašo s koščki prekajenega svinjskega mesa. Po jedi smo zlezli na peč in stric nam je začel pripovedovati pravljice.

Ko smo naslednjega dne vstali, smo opazili, da je padlo snega več kot pol metra. Drevje v sadovnjaku se je upogibalo pod težo. Celó mogočene smreke in macesni v gozdovih pod Poreznom in Kojsko so nekam žalostno ječali pod težkimi bremenami.

Oblekli smo tople obleke, obuli podkovane čevlje in odšli proti cerkvi. Čeprav je bil sneg, je prišlo vse polno ljudi. Mladi smo se gnetli okrog stojnic, izza katerih so prodajalci s kričim glasom ponujali svojo kramo.

Zvonovi so se znova oglašili. V cerkvi so zabučale orglje, potem pa je zadonela pesem. Vse je bilo praznično in ne vem, ali smo bolj poslušali petje na koru ali glo-

bok, resen župnikov glas. Bilo je nekaj nepopisno lepega in slovesnega. Ko je bilo maše konec, se nismo premaknili iz cerkve, dokler ni izzvenel zadnji akord božične pesmi.

Vračali smo se med pritkavanjem zvonov, a naša prva postaja je bila „Šimanova“ gostilna, kjer je lahko vsakdo kupil orehovo potico. Doma pa nas je čakalo obilno kosilo. Oče je prinesel iz kleti dobrega mošta-tepkovca in vsak ga je dobil kozarček.

Na te običaje in stare navade, na vso isto lepoto prazničnih dni mislim večkrat in pred menoj zažive leta moje zgodnje mladosti.

P. F.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 26. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. 7.35 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELEK, 27. 1.: 14.00 Poročila, objave, pregled sporreda. 14.15 Za našo vas. 18.40 Ura pesmi: Poje Sonja Drakšler. — TOREK, 28. 1.: 14.00 Poročila, objave. 14.10 Sredi mojega srca ena pesmica zveni. — SREDA, 29. 1.: 14.00 Poročila, objave. 14.10 Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 30. 1.: 14.00 Poročila, objave. 14.10 Iz koroške književne delavnice: Stefan Singer. — PETEK, 31. 1.: 14.00 Poročila, objave. 14.10 Akustični mladinski list. (VI). 14.30 Rast in življenje slovenske književne besede. (X.) — SOBOTA, 1. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.15 Koroške narodne pesmi. — NEDELJA, 2. 2.: 7.30 Duhovni nagovor. 7.35 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Dopis iz št. Lipša

Pred kratkim sem slišal, da naša Farna mladina v št. Lipšu spet pridno pripravlja pustno prireditev. Obiskal sem tudi lansko leto pustno prireditev, kakor grem tudi na vse druge kulturne prireditve, toda reči moram, da mi je prireditev zelo ugajal. Videel sem namreč precej talentiranih igralcev, čeprav so bili nekateri še začetniki in večina prvič na odru. Zato sem prepričan, da bodo tudi letos lepo nastopili in zadovoljili gledalce. Hvaležni smo naši Farni mladini za kulturno-prosvetno delovanje med nami.

Slišal sem tudi, da so se nekateri zelo zgražali nad slovenskimi igrami. Če bi se igralo nemško, bi bilo verjetno vse v najlepšem redu, samo slovenska beseda jih bo de v oči. Ponavadi so pa še pri tozadevnem kritiziranju ljudje, ki niti nemško dobro ne znajo. Saj si tisti, ki ne marajo slovenskih iger, prav lahko pomagajo na ta način, da enostavno ostanejo doma, saj itak samo motijo druge, ki imajo zanimanje za igre.

Tej vrsti godrnjačev bi tudi položili na srce, da malo premislijo in morda pridejo do spoznanja, da živita na Koroškem dva naroda z istimi pravicami.

Tako, št. Lipšarji, kar veselo in korajžno naprej — in pridite v lepem številu spet na našo pustno prireditev, kadar nas bodo vabili naši požrtvovalni igralci.

ZA DOBRO VOLJO

Profesor je šel po cesti. Obuta je imel dva različna čevlja: enega rjavega in drugega črne. Pa ga je srečal prijatelj.

„Janez, kakšen pa si! Ali ne vidiš, da imaš na nogah dva različna čevlja?“

„To še ni nič“, je pojasnjeval profesor Janez, „najbolj zanimivo je, da imam doma še en prav tak par čevljev.“

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

W. SOMERSET MAUGHAM:

MAYHEW

O življenju večine ljudi odloča njihovo okolje. Razmere, v katere jih je usoda vrgla, ne sprejemajo le z resignacijo, ampak tudi dobrovoljno. So kot tramvaji, ki mirno drse po tračnicah in prezirajo majhne avtomobile, ki se vrivajo v gnečo in se iz nje umikajo ter brzijo po ravninah podeželja. Spoštujem jih. So pač dobri državljani, dobri možje in očetje in končno, nekdo že mora biti, ki bo plačeval davke. In ti ljudje se ne razburjajo. Občudujem pa ljudi — in zares je malo takih — ki vzamejo svoje življenje krepko v svoje roke in ga gnetejo, kot se jim zljubi. Morda mi nimamo onega, čemur pravimo svobodna volja, vse-kakor pa imamo iluzijo o njej. Na križišču se nam zdi, da lahko krenemo desno ali levo. In ko smo se odločili, se težko zavemo, da nas je ves potek svetovne zgodovine prisilil, da smo se usmerili tja, kamor smo krenili.

Nisem še srečal človeka, ki bi bil bolj zanimiv od Mayhewa. Bil je odvetnik v Detroitu. Bil je sposoben in dosegel je uspeh za uspehom. Do svojega petintridesetega leta je imel donosno prakso, zbral veliko premoženje in že bil na pragu odlične kariere. Bil je duhovit, prikupen in pošten. Nič mu ni bilo na poti, da bi ne postal finančni ali politična sila v deželi. Nekega večera je v družbi prijateljev sedel v klubu. In ti so bili malo slabše (ali boljše) volje, ker so bili pili. Nekdo od njih se je bil malo prej vrnil iz Italije in pripovedoval o hiši, ki jo je bil videl na Capriju, o hiši na gričku, o hiši z velikim senčnatim vrtom, od koder se vidi ves neapeljski zaliv. Opisal jim je bil lepoto najlepšega otoka v Sredozemlju.

„Ne zveni slabo,” je rekel Mayhew. „Je ta hiša naprodaj?”
„V Italiji je vse naprodaj.”
„Poslal bom telegrafsko ponudbo.”
„Čemu ti bo, za vraga, hiša na Capriju?”
„Živej bom v njej.”

Napisal je brzojavko in jo poslal. Čez nekaj ur je že prišel odgovor. Ponudba je bila sprejeta.

Mayhew ni bil hinavec in ni nikoli tajil, da bi kaj takega ne storil nikoli, če bi bil trezen. Ko pa je bil trezen, mu ni bilo tega žal. Ni bil niti impulziven, niti emocionalen, pač pa zelo pošten in iskren. Če bi bil uvidel, da je noro, bi s tem teatraličnim načinom ne nadaljeval. Sklenil je storiti vprav tako, kot je bil rekel. Ni mu šlo za bogastvo, hkrati je že imel toliko denarja, da je lahko živel v Italiji. Mislil je, da more življenje tudi drugače preživljati kot s tem, da poravnava navadne spore neznajznih ljudi. Določenega načrta ni imel. Želel si je le, rešiti se življenja, ki mu je dalo vse, kar

mu je moglo dati. Verujem, da so prijatelji menili, da je nor. Nekateri so storiili vse, da bi ga pregovorili. Uredil je vse, zamotal svoje pohištvo in se odpravil na pot.

Capri je temna čer ostrih oblik, ki se koplje v plavem morju. Njegovi vinogradi pa mu dajejo blag videz in prikupnost. Osamljen je in odljuden. Čudno, da se je Mayhew ustavil na tem lepem otoku, kajti ne poznam človeka, ki bi bil manj občutljiv za lepoto. Ne vem, kaj je tam iskal: srečo, svobodo, ali morda zabavo? Vem, kaj je našel: V kraju, ki tako močno deluje na čutila, je živel izključno duhovno življenje. Kajti ta otok je bogat zgodovinskih spomenikov in nad njim stalno lebdi enigmatični spomin cesarja Tiberija. S svojih oken, ki so obrnjena proti neapeljskemu zalivu, z božanskim Vezuvom, ki se skupno s svetlobo stalno menjuje, je Mayhew videl na stotine prostorčkov, ki so spominjali na Rimljane in Grke. Preganjala ga je preteklost. Vse, kar je videl prvič — kajti nikoli prej ni bil v tujini — mu je razvnelo duha in v njegovi duševnosti se je prebudila ustvarjalna fantazija. Bil je pogumen človek. Sklenil je napisati povest. Nekaj časa je iskal temo in se končno odločil za drugo stoletje rimskega cesarstva. To obdobje je bilo slabo poznano in zdelo se mu je, da se je teplo z enakimi vprašanji, kot naša doba.

Začel je zbirati knjige in kmalu zbral veliko knjižnico. Odvetniška praksa ga je naučila naglega branja. Vrgel se je na delo. Prej se je zvečer po navadi sestajal s slikarji, pisatelji in drugimi ljudmi v majhni gostilnici blizu trga, sedaj pa se je umaknil svetlu in se čedalje bolj poglobljal v svoj

JOSIP GRUDEN:

Slovenska kmečka hiša v prejšnjih časih

Ko so se naše dežele oddalile od turških napadov, se je začela za naše prednike doba mirnega, tihega življenja. Edini pravec so jim bili stari običaji, od katerih se slovenski kmet teže loči kakor goba od drevesa.

Prav v tej dobi se pojavljajo pričetki ljudske umetnosti, ki jo še lahko zasledujemo na hišah in njih opravi, na znamenjih ob potu, na grobnih spomenikih in celo na čebelnih panjih.

Kdor gleda stare slovenske hiše, lahko spozna, da pri zgradbi niso odločevale le potrebe vsakdanjega življenja, ampak da je stavitelj čisto z umetniškim okusom oplešal svoj dom. Ako pravi pesnik o kmečki hiši:

*„Mogočna nisi ne prostorna
in staviš te umetnik ni;
bolj kot bogata si uborna,
preprosta selska hiša ti!”*

so njegove besede resnične le, ako jo primerjamo z novodobnimi mestnimi stavbami. Tudi kmečka hiša ima svojo lepoto. Podzidje pri hiši je navadno barvano, enako kamniti okvir pri vratih in oknih. Snaj na stenah vidimo slike sv. Kristofa, sv. Florijana, sv. Martina, sv. Jurija ali kakega drugega svetnika. Tudi ograja pri hodniku je navadno lepo izrezljana. — Valvasor pravi o Gorenjcih, da imajo lepe hiše, ki so na mnogih krajih zidane in krite z deskami, splošno pa napravljene vsaj iz lesa

in krite s slamo, pa vendar vedno snažne. Na Dolenjskem so bile v njegovem času skoraj izključno lesene hiše; enako tudi v Beli Krajini, na Kočevskem in v gornji dolini Soče. Na Krasu, na Vipavskem in Goriškem so bile v navadi zidane hiše s plitvimi strehami in kamini namesto peči. Tu je že vplivala bližnja Italija.

Isto obliko kmetiške hiše zasledujemo na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem do one meje, kjer se pričenja italijanski vpliv. S ceste pridemo čez nekaj stopnic do hišnih vrat, ki vodijo v vežo. Ta prostor je navadno obokan in njega zadnji del služi za kuhinjo. Od tu se tudi kuri velika peč, kjer se peče kruh in se pozimi tudi kuha. Iz veže se pride na desno v glavni prostor ali izbo. Največ prostora je zasedla v njej velika zelena peč pri durih, poleg katerih je bila tudi dolbina ali leva za shranjevanje stojala in treski, ki so zvečer razsvetljevale prostor. Okoli peči je bila napravljena široka klop, nad njo pa po več drogov za obešanje in sušenje perila, tako imenovani „čelešnik”. V drugem kotu med okni je bila bela javorova miza, ponos hišne gospodinje. Okoli mize so bili na vseh straneh stoli ali klopi. Nad njo pa je viselo v posebej izdelani koticu su. razpelo, ob katerem so se vrstile na steklo slikane podobe. Strop ni bil ometan, temveč se je tramovje neposredno videlo iz izbe. Hišne oprave ni bilo mnogo. Najznačilnejša je bila velika, prostorna skrinja, ki je bila zunaj vedno poslikana s svetimi podobami in cvetličnimi okraski. Enako bravana in z razbarvanimi okrašenja je bila tudi postelja, kateri pa je bil navadno odkazan prostor v spalnici levo od kuhinje. Tudi drugo hišno opravo je okrasila ljudska umetnost, tako kolovrate, preslice, žličnike.

Kras posebne vrste so dobili uljnaki, katerim je bil odkazan prostor na urtu, namreč poslikane prednje deske čebelnih panjev, katerim pravijo na Kranjskem končnice, na Koroškem pa čelnice.

Te slike so bile v starejših časih skrbno izdelane in nudijo zanimiv vpogled v ljudsko mišljenje. So pa le na Kranjskem in Koroškem, a proti vzhodu se nehajo že pri Mariboru. Vzhodnim Štajercem in ogrskim Slovencem so popolnoma neznan. Med slikami najdemo veliko svetnikov in svetnic: Sv. Joba, patrona čebelarjev, sv. Genovefe, sv. Izidorja, sv. Antona, sv. Družine. Mnogo je prizorov iz Kristusovega življenja in trpljenja. Druge slike imajo zgodovinski značaj: bitka pri Sisku, Pegam in Lambergar, kralj Matjaž. Mnogo je šaljivih prizorov iz vsakdanjega življenja: pivci v krčmi; jezične ženske se prepirajo; vrag brusi škenski jezik ali lika krilo. Večkrat je naslikan medved, ptica „fena” (jeniks) ali lovčev pogreb. Dasi se te slike ne morejo šteti med prave umetnine, so vendar značilen pojav naše ljudske umetnosti in pričajo, s koliko ljubeznijo so naši predniki gojili čebele.

JULES VERNE:

10

Potovanje na Luna

CETRTO POGLAVJE

ODGOVOR ZVEZDARNE V CAMBRIDGEU

Sredi navdušenja in čestitk pa ni Barbicane izgubil niti trenutka časa. Njegova prva skrb je bila, da je sklical svoje tovariše v „Topniški klub”. Tam so po razpravi sklenili vprašati astronome za mnenje o astronomski plati načrta; ko bodo imeli njihov odgovor v rokah, bodo razpravljali o mehaničnih sredstvih in ne bodo posnemali ničesar, da bo temu velikemu poskusu uspeh zagotovljen.

Sestavili so zelo natančno noto z vsemi podrobnimi vprašanji in jo poslali zvezdarni v Cambridgeu, v državi Massachusetts. To mesto, kjer je bila ustanovljena prva ameriška univerza, slovi po pravici zaradi svojega astronomskega zavoda. Tam se zbirajo najzaslužnejši učenjaki, tam deluje mogočni daljnogled, s pomočjo katerega je Bond pojasnil Andromedovo meglico, Clarke pa odkril Siriusov satelit. Ta slavna ustanova je torej v vsakem oziru zaslužila zupanje „Topniškega kluba”.

In res je dva dni pozneje došel nestrpno pričakovani odgovor v roke predsednika Barbicane. Glasil se je takole:

Ravnatelj zvezdarne v Cambridgeu predsedniku „Topniškega kluba” v Baltimoreu.

Cambridge, 7. oktobra

„Po prejemu vašega pisma z dne 6. t. m., naslovljenega zvezdarni v Cambridgeu v imenu članov „Topniškega kluba” v Baltimoreu, smo takoj sklicali sejo astronomskega sveta in temu se je zdelo primerno, da vam odgovorimo tole:

- Postavili ste nam tale vprašanja:
1. Ali je mogoče izstreliti kroglo na luno?
 2. Kakšna je natančna razdalja, ki loči zemljo od njenega satelita?
 3. Koliko časa bo letel do lune izstrelak, ki bo imel zadostno začetno hitrost in kdaj ga bo torej treba izstreliti, da bo na neki določeni točki naletel na luno?
 4. V katerem trenutku bo luna v takem položaju, da jo bo izstrelak najlažje zadel?
 5. V katero točko neba bo moral meriti top, ki bo izstrelil kroglo?
 6. Na katerem mestu bo luna v trenutku, ko bo krogla izstreljena?

Na prvo vprašanje: „Ali je mogoče izstreliti kroglo na luno?”

„Da, mogoče je izstreliti kroglo na luno, če bo imel izstrelak začetno hitrost 11.000 metrov na sekundo. Račun nam pokaže, da je ta hitrost zadostna. Čim bolj se neko telo oddaljuje od zemlje, tem bolj se težnost manjša, in sicer v obratnem razmerju s kvadratno razdaljo; to se pravi, da je pri trikrat večji razdalji težnost devetkrat

manjša. Torej se bo težnost krogle hitro manjšala in bo enaka ničli v trenutku, ko bo privlačnost lune v ravnotežju s privlačnostjo zemlje, to se pravi na začetku zadnje desetine poti od lune. Tedaj ne bo imel izstrelak nobene teže več in če bo to točko prekorščil, bo padel na luno že zaradi same privlačnosti lune. Teoretična možnost poskusa je torej absolutno dokazana: uspeh je odvisen edinole od sile uporabljenega orodja.”

Na drugo vprašanje: „Kakšna je natančna razdalja, ki loči zemljo od njenega satelita?”

„Luna se okrog zemlje ne suče v krogu, ampak v elipsi; zemlja zavzema eno izmed elipsnih žarišč. Zaradi tega je luna včasih bliže zemlji, včasih pa je od nje bolj oddaljena oziroma po astronomsko povedano, enkrat je v apogeju, drugič v perigeju. Razlika med največjo in najmanjšo razdaljo je precejšnja, zato je ne smemo zanemarjati. Kajti v apogeju je luna oddaljena od zemlje 405.500 kilometrov, na perigeju pa samo 363.300 kilometrov; torej znaša razlika 42.200 kilometrov ali nad eno desetino razdalje. Zato moramo vzeti za osnovo računa perigejsko razdaljo lune.”

Na tretje vprašanje: „Koliko časa bo letel do lune izstrelak, ki bo imel zadostno začetno hitrost in kdaj ga bo torej treba iz-

1) Grška beseda apo pomeni proč, daleč, gea pa zemljo; peri — okrog. (Op. prev.)

streliti, da bo na neki določeni točki naletel na luno?”

„Če bi krogla obdržala za neomejen čas začetno hitrost 11.000 metrov na sekundo, bi porabila do cilja kakih devet ur. Ker pa bo ta hitrost stalno pojemala, nam pove račun, da bo izstrelak porabil 300.000 sekund ali 83 ur in 20 minut, da bo dosegel točko, kjer je privlačnost lune v ravnotežju s privlačnostjo zemlje; s te točke bo padel na luno v 50.000 sekundah ali 13 urah 53 minut in 20 sekundah. Zato ga bo treba izstreliti 97 ur 13 minut in 20 sekund pred dospeljem lune na točko, proti kateri bo krogla usmerjena.”

Na četrto vprašanje: „V katerem trenutku bo luna v takem položaju, da jo bo izstrelak najlažje zadel?”

„Iz gori navedenih podatkov sledi, da je treba najprej izbrati čas, ko bo luna v perigeju in hkrati tudi trenutek, ko bo šla skozi zenit, kar bo zmanjšalo razdaljo še za zemeljski polumer, to je 6370 kilometrov. Toda luna je sicer vsak mesec enkrat na perigeju, ni pa takrat vedno na zenitu. Ta dva pogoja združuje samo v dolgih presledkih. Treba je torej počakati, da se bo položaj lune v perigeju ujemal z njenim položajem v zenitu. Po srečnem naključju se bo to zgodilo 4. decembra prihodnjega leta: o polnoči bo v perigeju, to je v najmanjši razdalji od zemlje in istočasno bo tudi prečkala zenit.”

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

obnesla pred enimi vrati „zavetrina“ (Windfang), ki bi preprečevala vdor mraza v notranjost cerkve pozimi. Pa tudi nova zaprta spovednica, mesto tiste stare skatle zadaj, bi gotovo imela svoj učinek na „preobzirne grešnike“, ki zdaj hodijo v mesto. Moramo še priznati dobro idejo glede tiste kopa nice, ki je nekaterim „trn v peti“. Taka reč spada že davno v prav vsako kmečko bajto!

Trud in prizadevanje za skupno petje gre svojo pot in vse kaže, da vključ gōtovim „bučnom“ ne bo zastoj.

Wirtova hiša daje odlične pevce. Temčeve hiše se pa drži privilegij, da je eden družine mežnar ali takozvani „finančni minister s puščico“. Ko smo zagledali rehabilitiranega Pepita s puščico, nam je kar srce začelo hitreje biti. Celo šilingi in groši so nekam bolj živahno ropotali po mošnjah faranov in drčali v puščico! Da bi bila vedno zvrhana! So pa dečle ljubeznive, so pa tudi zapeljive...

Če greš zdaj skozi Bače, to lepo in majhno, a važno in zgodovinsko vasico z lično cerkvico na gričku, ki se širi z neverjetno naglico na vse strani, se ti zdi, da je vas v polnem zimskem spanju. Toda komaj zgine snežna odeja raz prostrana polja in sonce malo topije posije, že prihajajo prvi tujci-gostje in tako postaja vedno bolj živahno na vasi in njeni okolici. S tem pa narastejo tudi cene življenjskim potrebščinam, zaloge se krčijo, celo mleko, ta najpotrebnejša tekočina za mlado in staro. Dostikrat ga zmanjka in ga ne dobiš, kakor bi rad, če-tudi si stalen odjemalec. Vse se koncentriira okoli gostov, ki imajo prednost, ker le-ti prinesejo denar in denar je pač še vedno „sveta vladar“, tudi na deželi, kjer tudi „primanjkuje“ že marsikaj!

Tudi smrt se nekako ozira na sezijo! Nedavno smo pokopali Pibrovega očeta, daleč naokoli znanega dobrotnika. O njem gre glas, kako dober je bil, lesa ni dal samo zastoj, celo razagal in na stavbišče ga je pripeljal. Ma o je takih ali pa nič! Njegova dobrota prehaja na njegove naslednike. Umrli je pa tudi eden najstarejših vaščanov, Mlinarčev oče. Dočakal je lepo starost 82 let. Vsem naše iskreno sožalje!

Potrebovali bi društveni dom

Loška fara bi z ozirom na svojo obsežnost, sosedstvo in ugodne prometne zveze potrebovala lasten „društveni dom“, kjer bi se društveno delovanje moglo obnoviti in

razvijati kakor drugod po naši lepi domovini. Dvorana, katere se poslužuje o domačini za svoje prireditve, ni primerna za gojitev prosvete. Če bi bila prenovljena in vsaj sodobno opremljena, bi bila gotovo bolj privlačna in tudi — rentabilnejša. Ako greš na prireditve, se moraš vsaj časovno bolje počutiti, kar pa na primitivnih klopih in stolih ni mogoče.

Gosti na v tej četrti loške fare pa zelo dobro prosperira, saj tu domuje prijaznost; celo poučijo te, da se na kuhinjska vrata ne spodobi trkati, predno vstopiš radi kakega baranja. Vse prireditve so dobro obiskane. Če se bo ščasnoma tudi ta neobičajna dvorana za silo uredila, bo tudi obisk invalidskega kina bolj privlačen, tudi za zrelejše ljudi.

Pestro in zanimivo

Plošče iz vseh koncev sveta

V Washingtonu v Ameriki je diskoteka, ki hrani več tisoč gramofonskih plošč z ljubzenskimi pesmimi z vseh koncev sveta. Ljudje lahko poslušajo ljubavne napeve Indonezije, Afrike, Italije, vmes pa je tudi precej plošč z ljubzenskimi pesmimi jugoslovanskih narodov.

Moderna bolezen

Zdravniki vedno bolj ugotavljajo, da je eden poglavitnih vzrokov živčnih motenj in drugih boleznih hrup, krik in šum moderne življenja. To so dokazali tudi poskusi. Človek dojema glasove v lestvici od 1 do 130 fonov. Uho občuti ob tistem govorjenju 10 fonov. Motorno kolo povzroča hrup 100 fonov. Če pa udari na slušni živec 130 fonov,

Uporabite ugodno priliko RAZPRODAJE

bei

Ros König

Klagenfurt, Bahnhofstraße

Najboljša kvaliteta po ugodnih cenah!

Zimski popust za motorne kosilnice

Heuwender, Heurechen, Greiferaufzüge, Dreschmaschinen

GELEGENHEITSKAUF!

1 Porsche Traktor A III, 1 Steyr Traktor 80, 1 Steyr Traktor 80 A mit Zusatzgeräten, 1 Anhänger 3 T, gebremst.

Hans Wernig

KLAGENFURT, Paulitschgasse 8

VELIKA

razprodaja

pohištvenega blaga.

Nadalje: gradl za modroce zavese

Linolej

Stragula

Donaulej

Tejlon

pri

NEDELKO

KLAGENFURT, 8.-Mai-Strasse 11

L. MAURER

ALTER PLATZ 35

Velika zimska razprodaja

BLAGO — PERILO

ZELO ZNIZANE CENE

OSTANKE DOBITE ZA POLOVIČNO CENO

ZENITEV

Iščem verno in pošteno slovensko dekle do 30 let, katere bi imela veselje postati samostojna gospodinja na gospodarstvu srednje velikosti. Star sem 34 let, treznega značaja in bi se rad kmalu poročil. Resne ponudbe s fotografijami pošljite na upravo „Našega tednika-Kronika“ pod značko „Pomlad“.

OPTIKER SEKERKA
KLAGENFURT, 10.-OKTOBER-STR.

5000 let krušne zgodovine

Stari Egipčani so že pred 5000 leti imeli posebne krušne peči. Kruh so pekli iz pšenice, prosa, ovsa, ječmena, rži in riža. (Koruzna je prišla iz Amerike šele v novem ve-

ku). Vsa krušna žita so v starem Egiptu bila last vladarja-faraona, ki je tako gospodoval nad temeljnim bogastvom države. V Egiptu je bil namreč kruh edina plača za sužnje, skromne kmete in tudi za duhovnike ter državne uradnike.

V grobovih so raziskovalci našli najrazličnejše oblike kruha: okrogle hlebčke, podolgovate štručke, pleten kruh v obliki ptičev,

V starem Rimu so peki iz zdravstvenih razlogov morali imeti rokavice in na obrazu posebno pajčolanasto krinko, kar se v naših časih le redko vidi.

Beli kruh so v Evropi začeli jesti komaj

to že zaskeli bolečina v možganih. Bele miške in muhe poginejo ob tuljenju sirene v nekaj minutah.

Dobrotnik človeštva

V Sidneyu v Avstraliji so zapodili iz službe pismonošo, ker je imel bolešno navado, da je odpiral pisma in tista z žalostno vsebino kratkomalo sežigal. Pri tem si je namreč domišljal, da je pravcati dobrotnik, češ, da odvrča od bližnjega vse, kar je neprijetno.

V francoskem mestu Dijonu

se je na praznik sv. Treh kraljev cerkovnik cerkve sv. Mihaela nemalo začudil, ko je slišal iz jasic na stranskem oltarju pristen otroški jok. Ko je pristopil, je zagledal v jasicah kakih 10 dni staro dete. Tja ga je položila neznana mati. Najdenčka je prevzela v oskrbo občina.

po Napoleonovi dobi (okoli l. 1820) in je bil mnoga desetletja gospodarska hrana. Do tedaj je ogromna večina ljudi uživala samo črni kruh.

Škivnostne rastline v Kolumbiji

Na jugu Kolumbije, na vzhodnih obronkih Andov in v bližini reke Putumayo, je profesor Shultes z znane univerze Harvard odkril cvetje z izredno hipnotičnim dejstvom. Te rastline dosedaj še niso poznali, ugotovili pa so, da spada ta skrivnostna rastlina med važne rekvizite indijanskih čarovnikov v dolini Putumayoa. Indijanci, ki tam živijo, so na pol civilizirani in nosijo neke vrste tuniko ter stekleni nakit. Vdani so zelo mamilom in uporabljajo poleg zgoraj omenjenega cvetja za omamljanje tudi listje drevesa batura. Batura pomeni v njihovem jeziku „drevo omamljenosti“. To drevo, ki zraste lahko zelo visoko in ga vaški čarovniki sadijo na skritih krajih, deluje izredno narkotično. Čarovniki zelo skrbno čuvajo skrivnost prirejanja mamila in njegovih dolgih, sabljastih listov in čarobno lepega belega cvetja. To tajnost zaupajo le svojim, nadvse skrbno izbranim učencem.

Ne prisegajmo po krivem!

Pred sodiščem v Kingstonu na Jamajki je Tomaž Mašaf položil prisego s temile besedami: „Naj me Bog pri priči ubije, če ne govorim resnice!“ Deset minut kasneje ga je zadela kap. Ugotovili so, da je mož lagal.

Pomislite!

Na svetu je še vedno približno 700 milijonov ljudi, ki ne znajo pisati in ne čitati.

Če želite

- službo dobiti ali nuditi
- stanovanje najeti ali dati v najem
- hišo kupiti ali prodati
- avto kupiti ali prodati
- motorno kolo kupiti ali prodati
- zakonskega druga poiskati

ali če želite nekaj, česar ne morete dobiti v krogu Vaših znancev dajte oglas v

Naš tednik-Kronika

To je NAJCENEJŠA in
NAJUSPEŠNEJŠA POT
do izpolnitve Vaših želja

Čemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kronika“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik — Kronika“

Plačilne možnosti: mesečno 5.— šil. za tuzemstvo.

Ime:

Naslov:

(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum:

(Podpis)

Beli tedni

do 25. januarja 1958

Najboljši izdelki **Theresienthaler**-ikalnic in

predilnice A. G. po izjemno nizkih cenah

samo v Teppichhaus

RADLMAYR
BELJAK - VILLACH - POSTGASSE